

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Кафедра обліку і оподаткування

На правах рукопису

МІЩУК ВАСИЛЬ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

**ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ
ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТИВАННЯ**

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Науковий керівник:
**ФАТЕНОК-ТКАЧУК АЛЛА
ОЛЕКСАНДРІВНА,**
кандидат економічних наук, доцент

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол № 6
засідання кафедри обліку і оподаткування
від 08.12.2025 р.

Завідувач кафедри
_____ проф. Садовська І. Б.

ЛУЦЬК – 2025

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет економіки та управління

Кафедра обліку і оподаткування

Другий (магістерський) рівень

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

«4» грудня 2024 року

ЗАВДАННЯ НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ (ПРОЕКТ) ЗДОБУВАЧУ ОСВІТИ

Міщуку Василю Олександровичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) Обліково-аналітичне забезпечення процесу іноземного інвестування

Керівник проекту (роботи) Фатенок-Ткачук Алла Олександрівна, к.е.н., доцент,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Строк подання студентом роботи (проекту) 08.12.2025 р.

3. Мета та завдання випускної кваліфікаційної роботи (проекту) Метою написання кваліфікаційної роботи є вивчення теоретико-методичних положень обліково-аналітичного забезпечення процесу іноземного інвестування досліджуваного підприємства та оцінка ефекту від їх вкладення в розвиток підприємства. Для досягнення поставленої мети визначені для вирішення наступні завдання: визначити теоретико-методологічні основи інвестування; виявити тенденції розвитку виробництва тари в Україні; здійснити аналізування економічного потенціалу досліджуваного підприємства з метою виявлення резервів впровадження інвестиційної діяльності; здійснити SWOT-аналіз задля встановлення ефективності діяльності у процесі інвестування; сформулювати методичні рекомендації з обліку іноземних інвестицій; сформулювати пропозиції по вдосконаленню обліку та аналізу іноземного інвестування.

4. Дата видачі завдання 04.12.2024 р.

АНОТАЦІЯ

Міщук В. О. Обліково-аналітичне забезпечення процесу іноземного інвестування.

В роботі здійснено дослідження теоретичних положень, обґрунтування практичних рекомендацій щодо обліково-аналітичного забезпечення процесу іноземного інвестування.

У результаті ґрунтовного аналізу праць вітчизняних вчених узагальнено сутнісні характеристики обліково-аналітичного забезпечення іноземного інвестування. Проаналізовано нормативно-правове забезпечення інвестування з метою забезпечення ефективного обліку та аналізу. Узагальнено міжнародний досвід облікування інвестицій задля запровадження його в практиці вітчизняних підприємств.

Здійснено аналіз стану та тенденції розвитку економічного потенціалу досліджуваного підприємства з метою виявлення резервів впровадження інвестиційної діяльності. Проведено SWOT-аналіз досліджуваного підприємства задля виявлення резервів інвестування та підвищення інвестиційного потенціалу.

Здійснено аудит обліку інвестицій на підприємстві та ідентифіковано проблеми, з якими стикаються працівники в ході цього обліку. Проаналізовано ефективність інвестицій шляхом оцінки основних видів діяльності підприємства.

У результаті аналізу зовнішнього середовища досліджуваного підприємства визначено, що для іноземного інвестора, який працює в Україні, існують три основні групи ризиків воєнні та безпекові, валютні та фінансові, системні та регуляторні.

Іноземні інвестиції (ІІ) у період 2023–2025 років стикаються з подвійним впливом: високий безпековий ризик проти потенціалу відновлення.

Ризики та виклики для іноземного капіталу: безпековий ризик; капітальні обмеження; логістичні витрати.

Запропоновано методичні рекомендації щодо митного оформлення надходження частки іноземних інвестицій у зареєстрований капітал.

У контексті наукової новизни вдосконалено трактування сутнісних характеристик процесу обліково-аналітичного забезпечення іноземного інвестування, що на відміну від інших базується на елементах методу бухгалтерського обліку.

Практичне значення мають сформовані методичні рекомендації до методичні рекомендації щодо виявлення оптимальної структури власного капіталу підприємства з часткою іноземного капіталу з метою пошуку резервів підвищення ефективності його діяльності.

Ключові слова: обліково-аналітичне забезпечення, іноземні інвестиції, аналіз зовнішнього середовища, аналіз внутрішнього середовища, частка капіталу з іноземними інвестиціями.

SUMMARY

Mishchuk V. O. Accounting and analytical support of the foreign investment process.

The work studies theoretical provisions and substantiates practical recommendations regarding accounting and analytical support of the foreign investment process.

As a result of a thorough analysis of the works of domestic scientists, the essential characteristics of the accounting and analytical support of foreign investment were summarized. The regulatory and legal support of investment was analyzed in order to ensure effective accounting and analysis. International experience in accounting for investments is summarized for the purpose of its implementation in the practice of domestic enterprises.

An analysis of the state and trends in the development of the economic potential of the enterprise under study was carried out in order to identify reserves for the implementation of investment activities. A SWOT analysis was conducted in order to identify investment reserves and increase investment potential.

An audit of investment accounting at the enterprise was carried out and problems encountered by employees during this accounting were identified. The effectiveness of investments was analyzed by assessing the main types of activities of the enterprise.

As a result of the analysis of the external environment of the enterprise under study, it was determined that for a foreign investor working in Ukraine, there are three main groups of risks: military and security, currency and financial, systemic and regulatory.

Foreign investment (FDI) in the period 2023–2025 faces a dual impact: high security risk versus recovery potential.

Risks and challenges for foreign capital: security risk; capital constraints; logistics costs.

Methodological recommendations are proposed regarding customs clearance of the receipt of a share of foreign investments in registered capital.

In the context of scientific novelty, the interpretation of the essential characteristics of the process of accounting and analytical support for foreign investment has been improved, which, unlike others, is based on elements of the accounting method.

The methodological recommendations developed for identifying the optimal structure of the equity capital of an enterprise with a share of foreign capital in order to find reserves to increase the efficiency of its activities are of practical importance.

Keywords: accounting and analytical support, foreign investments, analysis of the external environment, analysis of the internal environment, share of capital with foreign investments.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТИВАННЯ	
1.1. Теоретичні основи облікового супроводу фінансових інвестицій як частини іноземного інвестування	10
1.2. Методика формування та обліку зареєстрованого капіталу на підприємствах з часткою іноземного капіталу	17
1.3. Основи аналізу інвестиційної привабливості підприємства	24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ВНУТРІШНІХ РЕЗЕРВІВ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДОСЛІДЖУВАНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	
2.1. Аналіз зовнішнього середовища підприємств з виробництва тари	30
2.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності досліджуваного підприємства у контексті аналізу виду економічної діяльності	34
2.3. Аналіз рентабельності власного капіталу на підприємствах з часткою іноземних інвестицій на основі моделі Дюпона	44
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТИВАННЯ	
3.1. Проблеми обліку й аналізу інвестицій та напрямки їх вдосконалення з метою підвищення їх ефективності	50
3.2. Особливості митного оформлення надходження частки іноземних інвестицій у статутний капітал	54
3.3. Застосування SWOT-аналізу з метою встановлення ефективності діяльності як чинника інвестиційної привабливості підприємства	62
ВИСНОВКИ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
ДОДАТКИ.....	77

Актуальність роботи. Фінансові інвестиції є дієвим засобом забезпечення економічного зростання країн, що розвиваються або тих, що постраждали від військової агресії. Активізація участі України в процесах глобалізації світової економіки об'єктивно формує умови для залучення іноземних інвестицій, передумовою якого є дисбаланс між потребами національної економіки у фінансових та матеріальних ресурсах та наявністю їх внутрішніх джерел походження. Для створення сприятливого інвестиційного клімату в країні, крім гарантій захисту інвестицій та стабільності правової бази здійснення підприємницької діяльності, важливе значення має інформаційна прозорість процесів управління вкладеними капіталами та інвестиційними ресурсами. Зрозумілість інформації про діяльність підприємства для інвесторів забезпечується адекватною організацією та веденням обліку іноземного інвестування. Рух капіталу, внесення іноземних інвестицій в промислові об'єкти України відображає актуальність нашого дослідження.

Питання щодо методики оцінки, обліку та аналізу інвестиційних ресурсів, у тому числі й іноземних, розглядаються в працях І. О. Бланка, С. Ф. Голова, З. В. Задорожного, С. Я. Зубілевич, Я. Д. Крупки, В. М. Пархоменка, А. А. Пересади, В. С. Рудницького, В. В. Сопка та ін. Питання обліку та інформаційного забезпечення фінансового інвестування досліджуються в працях провідних зарубіжних вчених: Р. Адамса, В. Д. Андрєєва, Е. А. Аренса, Дж. К. Лоббека, О. В. Соловйової, Дж. К. Робертсона. Проте залишається невирішеною низка питань, пов'язаних з адаптацією світових принципів і підходів до оцінки, обліку й аудиту фінансових інвестицій до вітчизняних умов господарювання. Новими для вітчизняної практики є питання документального оформлення, реєстрації фактів господарської діяльності, відображення іноземного інвестування у звітності.

Предметом дослідження є процес обліку та аналізу ефективності використання іноземних інвестицій на промисловому підприємстві.

Об'єктом вивчення є теоретичні засади, методичні рекомендації до обліку й аналізу іноземних інвестицій.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення теоретико-методичних положень обліку й аналізу інвестицій досліджуваного підприємства та оцінка ефекту від їх вкладення в розвиток підприємства.

Поставлена мета досягається шляхом виконання таких завдань дослідження:

- визначити теоретико-методологічні основи інвестування;
- дослідити нормативно-правове забезпечення обліку та оформлення внеску інвестора в розвиток вітчизняного підприємства;
- виявити тенденції розвитку виробництва тари в Україні;
- здійснити аналізування економічного потенціалу досліджуваного підприємства з метою виявлення резервів впровадження інвестиційної діяльності;
- здійснити SWOT-аналіз досліджуваного підприємства з метою встановлення ефективності діяльності у процесі інвестування.
- сформулювати методичні рекомендації з обліку іноземних інвестицій на підприємстві і визначити проблеми;
- проаналізувати ефективність інвестицій шляхом оцінки основних видів економічної діяльності підприємства;
- сформулювати пропозиції по вдосконаленню обліку та аналізу іноземного інвестування.

Методами дослідження наукової роботи є фундаментальні положення сучасної економічної науки, сукупність загальнонаукових та спеціальних методів сучасного обліку, що відображені в працях іноземних та вітчизняних учених. У процесі наукового дослідження використано такі методи як: У роботі застосовувалися такі методи досліджень як статистичний аналіз, порівняльний та графічний аналіз, систематизації та узагальнення, статистичні методи дослідження числових даних: вертикальний (структура показників) та

горизонтальний (динаміка показників) аналіз – при розрахунку показників діяльності підприємства, метод економічного аналізу – для дослідження зміни економічних показників підприємства, метод дисконтування – для визначення ефективності запропонованого проекту, методи узагальнення, класифікації та типології, метод критичного шляху (CPM); CPM аналіз; карта ризиків.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні окремих теоретико-методичних положень і розробленні науково-прикладних рекомендацій щодо обліково-аналітичного забезпечення іноземного інвестування. Основні положення роботи полягають у такому:

удосконалено: методичні рекомендації щодо виявлення оптимальної структури власного капіталу підприємства з часткою іноземного капіталу з метою пошуку резервів підвищення ефективності його діяльності;

набули подальшого розвитку: система показників категоріально-понятійний апарат у сфері обліку та аналізу інвестиційних ресурсів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що рекомендації і пропозиції, а також розробки, наведені в роботі, сприяють розвитку обліково-аналітичного забезпечення інвестиційної діяльності, зокрема у діяльності XXXXXXXXXXXX (акт про впровадження № 67 від 20.11.2025 р.).

Апробація результатів дослідження. Основні положення кваліфікаційної роботи магістра доповідались на міжнародні конференції, зокрема VII науково-практичній міжнародній конференції молодих науковців, здобувачів освіти «Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування» (21 листопада 2025 р., м. Луцьк).

Публікації. Основні наукові положення кваліфікаційної роботи магістра опубліковано в 1 тезах міжнародної наукової конференції. Загальна кількість публікацій за темою магістерської роботи становить 1 праця.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

1.1 Теоретичні основи облікового супроводу фінансових інвестицій як частини іноземного інвестування

Як заявляють провідні світові фінансові інститути, однією з важливих проблем низької активності інвестиційного ринку в Україні є певний рівень недовіри до фінансової звітності та економічної інформації, що розглядається українською стороною. Зазначені документи не лише не дозволяють приймати рішення про фінансування, але й не дають змоги оцінювати ефективність отриманих пропозицій. Тому вітчизняні системи обліку, аналізу, аудиту, що пов'язані з інвестиційними ресурсами, вимагають удосконалення.

Під час здійснення іноземних фінансових інвестицій та їх обліку обов'язковим є дотримання певних умов: фінансові інвестиції потрібно вкладати за межі суб'єкта, що інвестує кошти, з відповідним оформленням документації, передбаченої господарським законодавством, та взамін на одержання права на відповідну частку в майні об'єкта інвестування чи набуття боргових зобов'язань. Отже, фінансовими інвестиціями слід вважати активи, вкладені в інші суб'єкти господарювання в обмін на корпоративні права чи боргові зобов'язання з метою отримання прибутку або інших вигод.

Таке уточнення поняття фінансових інвестицій конкретизує їх сутність із позиції власності: в обмін на вкладені кошти підприємство одержує інші активи у формі корпоративного права чи боргового зобов'язання. Тому до корпоративних фінансових інвестицій доцільно відносити активи, отримані у формі права на частку в капіталі й участь в управлінні об'єктом інвестування, а боргові фінансові інвестиції класифікувати як активи, що отримані у формі набуття боргового зобов'язання взамін на вкладені кошти. Принципово важливою є класифікація фінансових інвестицій, зокрема, за терміном утримання (поточні, довгострокові), з позиції власності (корпоративні, боргові) та з метою оподаткування (юридичних та фізичних осіб). Класифікація за

терміном утримання передбачена Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) і широко застосовується на практиці. Класифікація з метою оподаткування також має належне застосування, але її критерії не впливають на оцінку та облік фінансових інвестицій з їх подальшим відображенням у фінансовій звітності. За відношенням до власності фінансові інвестиції рекомендовано поділяти на: фінансові інвестиції, які засвідчують корпоративні права (корпоративні); фінансові інвестиції, що мають боргову природу (боргові).

Інвестиція – це господарська операція, яка передбачає придбання основних фондів, нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на кошти або майно. Для цілей оподаткування інвестиції поділяються на фінансові, капітальні та реінвестиції (рис. 1.1).

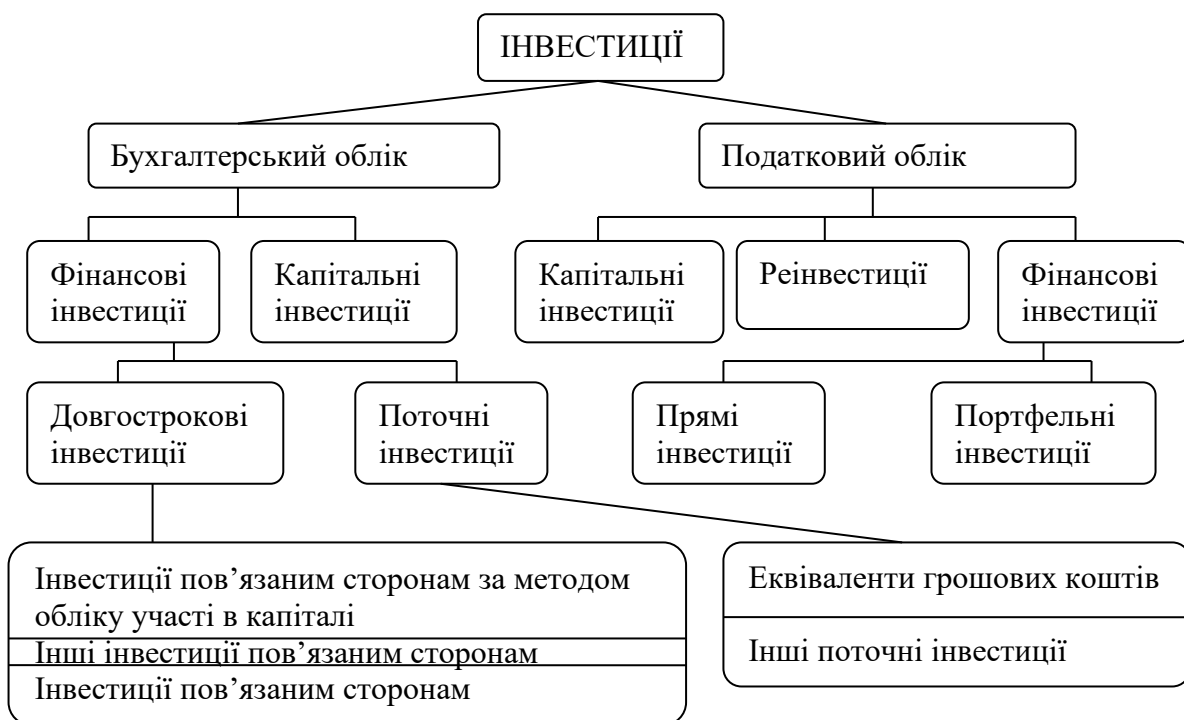

Рис. 1.1. Класифікація інвестицій в бухгалтерському та фінансовому обліку

Примітка: сформовано автором на основі джерел [12; 34; 47]

Відповідно до НП(с)БО 1 фінансові інвестиції – це активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора. У подальшому інвестиції, що утримуються, можуть оцінюватися на дату складання балансу за іншими видами оцінки. В бухгалтерському обліку

фінансові інвестиції групуються за багатьма ознаками (рис. 1.2).

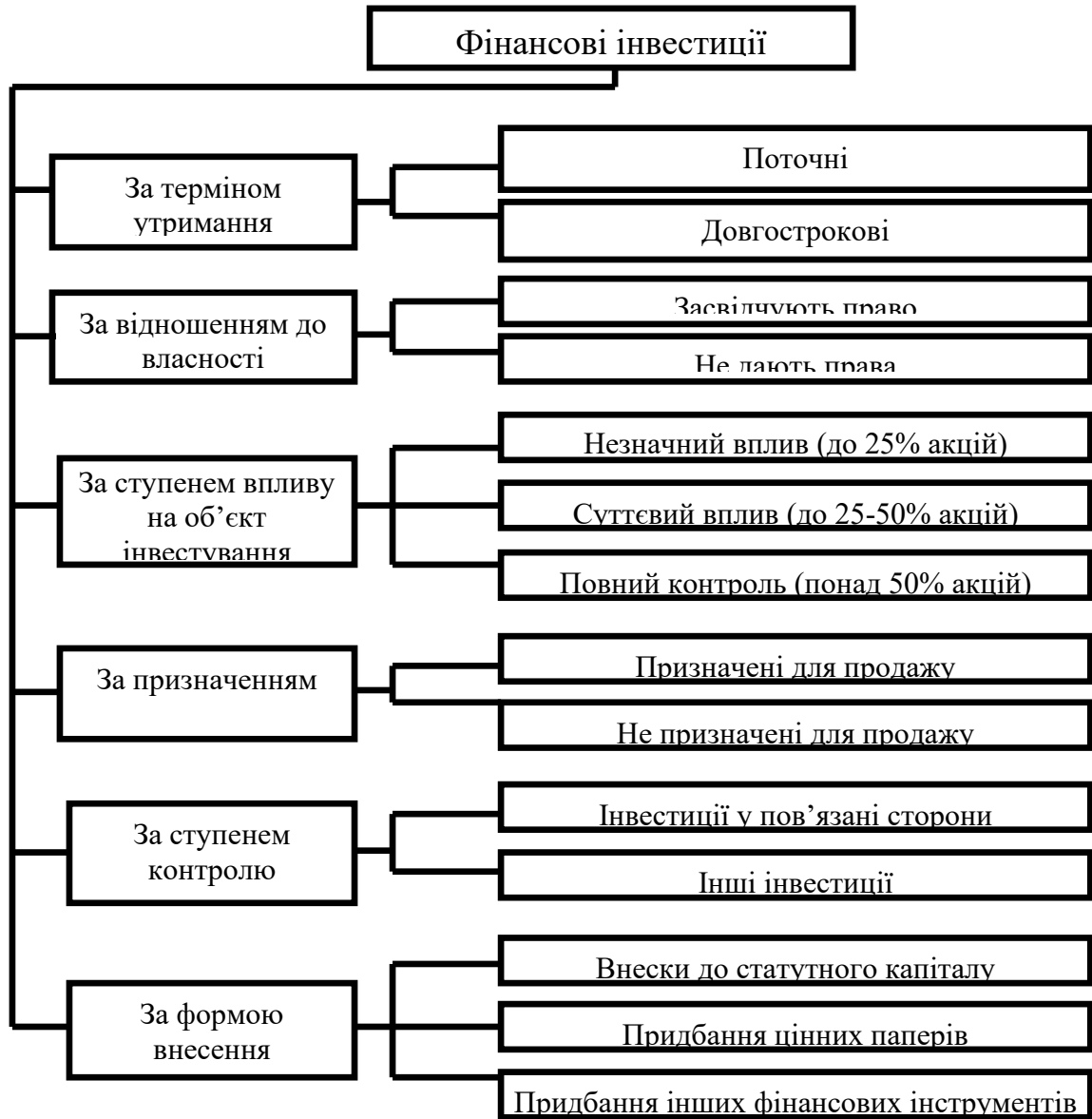

Рис.1.2 Класифікація фінансових інвестицій.

До фінансових інвестицій зазвичай відносяться акції, облігації, інші цінні папери (наприклад, депозитні сертифікати, казначейські зобов'язання, тощо), корпоративні права. В податковому законодавстві, наведене інше визначення терміну „фінансові інвестиції”. Під фінансовою інвестицією слід розуміти господарську операцію, яка передбачає придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та інших фінансових інструментів. При цьому класифікація (поділ) фінансових інвестицій в податковому обліку з податку на прибуток відрізняється від класифікації фінансових інвестицій в бухгалтерському обліку.

Складовою облікової політики підприємства повинен бути критерій

віднесення інвестицій до грошових еквівалентів. Як правило, до грошових еквівалентів відносять поточні інвестиції, початковий строк погашення яких не перевищує 3 місяці і відносно яких існує впевненість у тому, що вони не будуть зменшуватися протягом встановленого терміну інвестування.

Найбільш розповсюдженим методом оцінки фінансових інвестицій є оцінка за справедливою вартістю, амортизованою вартістю або методом участі в капіталі [33, 44].

Фінансові інвестиції поділяються на прямі та портфельні. Під прямою інвестицією слід розуміти господарську операцію, яка передбачає внесення підприємством коштів або майна безпосередньо до статутного фонду юрособи в обмін на корпоративні права, емітовані нею. Господарські ж операції, які передбачають придбання підприємством цінних паперів, деривативів та інших фінансових активів за кошти на біржовому ринку (за винятком операцій по купівлі акцій як безпосередньо підприємством, так і пов'язаними з ним особами, в обсягах, що перевищують 50 відсотків загальної суми акцій, емітованих іншою юридичною особою, які належать до прямих інвестицій) відносяться до портфельних інвестицій [49, с. 65].

Для цілей фінансової звітності розрізняють:

- довгострокові фінансові інвестиції – утримуються підприємством на період більше одного року, а також усі інвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент;
- поточні фінансові інвестиції – інвестиції, які утримуються підприємством на строк, що не перевищує один рік, і які можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент.

В свою чергу довгострокові фінансові інвестиції поділяються на: інвестиції пов'язаним сторонам за методом участі в капіталі, інші інвестиції пов'язаним сторонам і інвестиції непов'язаним сторонам. Поточні фінансові інвестиції включають в себе еквіваленти грошових коштів, тобто короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості та інші поточні інвестиції.

В даному випадку слід зазначити, що чіткого розподілу між еквівалентом

грошових коштів та іншими поточними інвестиціями не існує. Як правило, підприємство в Наказі про облікову політику визначає поточні фінансові інвестиції, які будуть віднесені в бухгалтерському обліку до еквіваленту грошових коштів (наприклад, інвестиції, строк погашення яких не перевищує трьох місяців з дати їх придбання і відносно яких існує впевненість у незмінності їх вартості) та інших поточних інвестицій (наприклад, інвестиції, строк погашення яких більше трьох місяців з дати їх придбання, але утримуються вони підприємством на строк, що не перевищує один рік).

Об'єктом бухгалтерського обліку фінансових інвестицій є актив (наприклад, цінний папір, тощо), тобто ресурс, що контролюється підприємством в результаті минулих подій, та використання якого, як очікується, приведе до надходження економічних вигод (наприклад, прибутку тощо) у майбутньому. Об'єктом же податкового обліку є безпосередньо як фінансова інвестиція в цілому (див. визначення вище), так і її окремі складові, зокрема, господарські операції (в т.ч. купівля-продаж) з безстроковими цінними паперами, сертифікатами і облігаціями, процентними і дисконтними цінними паперами (наприклад, акціями). Отже, фінансові інвестиції трактуються в бухгалтерському та податковому обліку по різному, і крім того, їх класифікація та об'єкти обліку дещо відрізняються. Тому, і методологічні засади формування інформації про фінансові інвестиції в бухгалтерському обліку одні, а в податковому обліку інші [48, с. 142].

До довгострокових фінансових інвестицій слід відносити інвестиції, що не є поточними, тобто інвестиції, які утримуються підприємством на період більше одного року (тобто термін погашення яких більше одного року), та всі інвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент [52, с. 215-216].

ДФІ з ПВ поділяються на такі види:

1. Фінансові інвестиції в асоційовані підприємства. Відповідно до п.4 НП(с)БО 1, асоційоване підприємство – це підприємство, на яке інвестор має суттєвий вплив і яке не є дочірнім або спільним підприємством інвестора.

2. Фінансові інвестиції в спільну діяльність (спільні підприємства). В даному випадку, спільна діяльність – це господарська діяльність зі створенням

юридичної особи, яка є об'єктом спільного контролю двох або більше сторін відповідно до письмової угоди між ними. Під спільним контролем слід розуміти розподіл контролю між двома або більше сторонами (підприємствами-інвесторами) за господарською діяльністю об'єкта інвестування відповідно до угоди про ведення спільної діяльності. Визначення терміну "контроль" наведене в НП(с)БО 19. Згідно п.4 НП(с)БО 19, контроль – це вирішальний вплив на фінансову, господарську і комерційну політику підприємства з метою одержання вигод (прибутку, дивідендів тощо) від його діяльності.

3. Фінансові інвестиції в дочірні підприємства. Відповідно до п.4 НП(С)БО 19, дочірнє підприємство – це підприємство, що перебуває під контролем материнського (холдингового) підприємства. В свою чергу, материнське (холдингове) підприємство (тобто підприємство-інвестор) здійснює контроль дочірніх підприємств. Зазвичай підприємство-інвестор контролює, наприклад, АТ, якщо володіє більше 50% випущених акцій з правом голосу.

4. Фінансові інвестиції в підприємства, на які інвестор не має суттєвого впливу. Відповідно до НП(С)БО 12, суттєвий вплив – це повноваження брати участь у прийнятті рішень з фінансової, господарської та комерційної політики об'єкта інвестування без здійснення контролю цієї політики. Крім того, свідченням наявності суттєвого впливу з боку контрольного учасника може бути: представництво в раді директорів або аналогічному керівному органі спільного підприємства; та/або участь у прийнятті рішень; та/або взаємообмін управлінським персоналом; та/або забезпечення спільного підприємства необхідною технічною інформацією.

Залежно від рівня впливу (суттєвий, незначний, контрольний) інвестора на об'єкт інвестування та наведеної класифікації довгострокові фінансові інвестиції з ПВ визначається метод оцінки та обліку інвестицій на дату балансу. В НП(С)БО 12 визначено два методи оцінки та обліку ДФІ з ПВ на дату балансу, а саме: за справедливою вартістю і за методом участі в капіталі [27, с. 146-150].

Завданнями бухгалтерського обліку фінансових інвестицій є:

1. Відповідно до мети придбання фінансових інвестицій правильно їх класифікувати для подальшого обліку.

2. Сформувати первинні документи з обліку інвестицій, заключати вигідні договори з придбання інвестицій, своєчасно і відповідно до облікової політики робити переоцінку до справедливої вартості.

3. Здійснювати контроль за інвестиціями, які обліковуються за методом участі в капіталі.

4. Своєчасно та достовірно відображати в звітності операції з придбанням, переоцінкою та погашення фінансових інвестицій.

За міжнародними стандартами обліку, поняття фінансових інвестицій включає дві складові: власне фінансові інвестиції та фінансові інструменти [1, с. 122]. Довгострокові інвестиції, які надають право власності, але не дають можливості суттєво впливати на об'єкт інвестування, запропоновано відображати в обліку і фінансовій звітності за їх собівартістю з урахуванням зменшення корисності, якщо неможливо достовірно визначити їх справедливую вартість.

При здійсненні господарської діяльності виникає необхідність фіксування операцій у відповідних документах, на підставі яких здійснюються записи у бухгалтерському обліку. Тому організація первинного обліку займає одне із перших місць в організації виробничого процесу.

Умовно, весь документообіг з фінансових інвестицій можна поділити: надходження фінансових інвестицій; переоцінка фінансових інвестицій; нарахування та одержання відсотків за інвестиціями; погашення і реалізація фінансових інвестицій. Відповідно до цього кожний відділ обліку буде оформлюватися відповідною документацією, яка складається відповідно змісту господарської операції.

1.2 Методика формування та обліку зареєстрованого капіталу на підприємствах з часткою іноземного капіталу

На сучасному етапі розвитку економіки однією з найважливіших проблем є проведення системних досліджень з обліку власного капіталу СП. В Україні спільне підприємство розглядається як вид підприємницької діяльності, а створення спільних підприємств за участю іноземних партнерів – як одна з

форм здійснення іноземних інвестицій.

Регулювання іноземних інвестицій в Україні здійснюється згідно з Законом України «Про режим іноземного інвестування». Він визначає основні види і форми іноземних інвестицій, методи і способи їх оцінки, у ньому зафіксовані загальні гарантії захисту іноземних інвесторів і переведення за кордон прибутків і доходів в іноземній валюті [48].

Згідно з чинним законодавством, що регулює механізми організації і функціонування спільних підприємств (підприємств з іноземними інвестиціями), до останніх відносяться підприємства будь-якої правової форми, створені згідно з законодавством України, іноземна інвестиція в статутному капіталі яких, за його наявності, становить не менше 10 відсотків. Підприємство здобуває статус підприємства з іноземними інвестиціями з дня зарахування іноземної інвестиції на його баланс.

Закон України «Про господарські товариства» [47] передбачає можливість створення українсько-іноземних спільних підприємств у різних формах.

Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про власний капітал і розкриття інформації про нього у фінансовій звітності підприємств, організацій та інших юридичних осіб всіх форм власності регламентуються Національним Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1. Крім нього, облік цього виду пасивів регламентується такими законодавчо-нормативними актами, як: Цивільний кодекс України; Податковий кодекс України; Закон України «Про господарські товариства»; Закон України «Про акціонерні товариства»; Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 31 «Частка в спільних підприємствах»; Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 «Прибуток на акцію»; Методичні рекомендації бухгалтерського обліку щодо операцій з формування статутного капіталу в акціонерних товариствах; Положення про порядок збільшення (зменшення) розміру статутного капіталу акціонерного товариства; Положення про порядок реєстрації випуску акцій акціонерного товариства при зміні номінальної вартості та кількості акцій без зміни розміру статутного фонду та інші.

Вивчення літературних джерел і нормативної бази дозволяє сформулювати

наступну структуру власного капіталу СП, до якої повинні включатися такі елементи [9; 17; 18; 21; 25; 55; 70]:

- зареєстрований капітал (рахунок 40), який відображає зафіксовану у контрактній угоді загальну вартість активів і фінансових інвестицій, що є внеском учасників спільної діяльності до об'єкта інвестування у вигляді СП;
- додатковий вкладений капітал (субрахунки 421-422), який відображає зміни балансової вартості фінансових інвестицій пропорційно участі інвестора в капіталі СП;
- інший додатковий капітал (субрахунки 423-425), який відображає суму дооцінки необоротних активів та зміни чистої вартості реалізації оборотних активів СП;
- резервний капітал (рахунок 43), який відображає суму резервів, створених за рахунок чистого прибутку СП відповідно до чинного законодавства на випадок непередбачених подій;
- нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (рахунок 44), який відображає суму прибутку, яка реінвестується у СП, та зміни загальної величини власного капіталу СП внаслідок зміни частки капіталу інвестора, або учасника, що має суттєвий вплив;
- неоплачений капітал (рахунок 46), який відображає суму заборгованості учасників спільної діяльності за внесками до статутного капіталу СП, а також може відображати перевищення суми зменшення частки капіталу інвестора в загальній величині власного капіталу СП над сумою власного капіталу інвестора;
- вилучений капітал (рахунок 45), який відображає зменшення частки капіталу інвестора в загальній величині власного капіталу СП.

В залежності від організаційно-правової форми підприємства складовими власного капіталу, окрім вище перелічених, можуть бути також пайовий капітал, цільове фінансування та цільове надходження, забезпечення майбутніх витрат і платежів, страхові резерви тощо. Схематично елементи власного капіталу підприємства зображено на рис. 1.3.

Рис.1.3. Елементи власного капіталу підприємства

*Примітка: розроблено автором на основі джерела [25, 175-186].

Як зазначають науковці А. Д. Голубович, Г. І. Мікерін, до найважливіших економічних питань, що розглядаються партнерами при формуванні статутного капіталу СП, можна віднести: вартісну оцінку внесків до статутного капіталу в умовах певних розбіжностей у системах ціноутворення; можливості розширення внеску до статутного капіталу і його джерела; співвідношення статутного капіталу і кредитів, отриманих СП для фінансування початкових етапів його діяльності.

Реалізація зазначених вище питань є важливою, і тому СП повинні застосовувати системи таких механізмів управління формуванням власного капіталу, як механізм управління формуванням прибутку, механізм управління максимізацією прибутку; механізм розподілу чистого прибутку; механізм управління амортизаційними відрахуваннями; механізм управління залученням зовнішніх джерел власних фінансових ресурсів.

Товариство з обмеженою відповідальністю має певні особливості як у

діяльності, так і щодо відповідальності за свою діяльність. Його члени (учасники) несуть обмежену відповідальність за діяльність товариства. Це зумовлює деякі особливості формування статутного капіталу товариства, його зміни та ліквідації.

Відповідно до п. 3.2.2 Державного класифікатора ДК 002:2004, товариство з обмеженою відповідальністю це таке господарське товариство, що має статутний капітал, поділений на частини, розмір яких визначається установчими документами [32]. Класифікатором визначається, що товариство несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки своїм майном. Учасники товариства, які повністю сплатили свої вклади, несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, лише в межах своїх вкладів.

Економіко-правові засади функціонування господарських товариств вимагають наявності статутного капіталу. Як уже зазначалося, усі основні види товариств характеризуються єдиною правовою методикою побудови статутного капіталу, а саме:

- статутний капітал поділено на частки, розмір яких визначається установчими документами;
- кожна частка належить одноосібному власнику (засновнику).

Вище було вказано, що товариством з обмеженою відповідальністю визнається товариство, що має статутний капітал, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами. Учасники товариства несуть відповідальність у межах їхніх вкладів. У випадках, передбачених установчими документами, учасники, що не повністю внесли вклади, відповідають за зобов'язаннями товариства також у межах не внесеної частки вкладу. Установчі документи товариства з обмеженою відповідальністю крім відомостей, зазначених законодавством, повинні містити відомості про розмір часток кожного з учасників, розмір, склад та порядок внесення ними вкладів. Зміни вартості майна, внесеного як вклад, та додаткові внески учасників на розмір їхньої частки у статутному капіталі, вказаній в установчих документах товариства, якщо інше не передбачено установчими документами [50].

Перелік первинних документів, які застосовуються в операціях з руху власного капіталу наведено у табл. 1.1.

Перелік первинних документів, які застосовуються в операціях з руху власного капіталу

№ рахунка	Назва рахунка, субрахунка	Призначення рахунків, субрахунків
401	Статутний капітал	Установчі документи (Статут, Установчий договір тощо)
402	Пайовий капітал	
42	Додатковий капітал	Акти приймання-передачі матеріальних цінностей, довідки та розрахунки бухгалтерії, накладні, виписки банку, накази, установчі документи, рішення власників тощо
43	Резервний капітал	Установчі документи, рішення власників, довідки та розрахунки бухгалтерії тощо
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)	Установчі документи, рішення власників, накази, довідки та розрахунки бухгалтерії тощо
45	Вилучений капітал	Установчі документи, рішення власників, накази, довідки та розрахунки бухгалтерії тощо
46	Неоплачений капітал	Установчі документи, рішення власників, довідки та розрахунки бухгалтерії, акти приймання-передачі матеріальних цінностей, прибуткові касові ордери, виписки банку тощо
47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів	Установчі документи, рішення власників, накази, довідки та розрахунки бухгалтерії тощо
48	Цільове фінансування і цільові надходження	Установчі документи, рішення власників, накази, довідки та розрахунки бухгалтерії тощо
49	Страхові резерви	Установчі документи, рішення власників, довідки та розрахунки бухгалтерії тощо

Значний вплив на побудову обліку формування та руху статутного капіталу мають методи обліку та оцінка внесків. Оцінка внесків до статутного капіталу здійснюється у грошових одиницях України за загальним рішенням учасників з дотриманням умов, передбачених установчими документами. Матеріальні цінності, внесені учасниками до статутного капіталу, оцінюються за первинними документами, що підтверджують ціну їх придбання (рахунками, товарно-транспортні накладні тощо). При цьому слід мати на увазі, що в деяких країнах під час придбання товарно-матеріальних цінностей з покупця стягується податок на додану вартість, який відображується в обліку окремим рядком, а якщо цінності вивозяться за кордон, сума податку повертається покупцеві.

У випадку якщо до статутного капіталу вноситься майно, на яке відсутні документи, що підтверджують його вартість, то остання визначається

засновниками (учасниками), про що складається протокол зборів засновників. При виникненні розбіжностей в оцінці майна засновниками її проводять експерти (аудиторська фірма) [11; 48].

Оприбутковане майно (будинки, споруди, обладнання та інші матеріальні цінності), внесене учасниками в натуральній формі в рахунок внесків до статутного капіталу чи в оплату акцій, відображується в обліку і балансі сумою, включаючи їх вартість, визначену в установленому порядку, та всі витрати на доставку (обладнання, яке потребує монтажу, а також витрати на його монтаж і встановлення) і державну реєстрацію.

Якщо майно надано підприємству лише для використання, його оприбутковують в оцінці, визначеній із орендної плати за користування цим майном, врахованим на весь вказаний строк діяльності підприємства чи інший встановлений засновниками строк, якщо інше не передбачено установчими документами. Права на користування землею, водою чи іншими природними ресурсами, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права (у тому числі на використання винаходів, ноу-хау), внесені учасниками в рахунок внесків до статутного капіталу підприємства, відображуються в обліку і балансі за первинною вартістю, визначеною у відповідному порядку.

Складаючи бухгалтерські записи, слід пам'ятати, що рішення товариства з обмеженою відповідальністю про зменшення його статутного капіталу вступає в силу не раніше, ніж через три місяці після державної реєстрації і публікації про це у встановленому порядку.

Зміни структури статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю пов'язані з уступкою частки учасника її частини. Учасник товариства з обмеженою відповідальністю може зі згоди інших учасників уступити свою долю чи її частину одному чи кільком учасникам цього самого товариства, а якщо це передбачено установчими документами, то й третім особам. При цьому учасники товариства користуються переважним правом придбання частки учасника, який її уступив, чи її частини, пропорційну їхнім часткам у статутному капіталі товариства чи в іншому, обговореному між ними розмірі.

Передача частки чи її частини третім особам можлива тільки після

повного внесення частки учасником, який її уступав. Одночасно з часткою або її частиною до третьої особи переходять усі права і обов'язки, що належали учаснику, який уступав свою частку повністю чи частково. Уступки частки одного учасника іншим учасникам чи третім особам відображується на відповідних аналітичних рахунках рахунка 40 «Зареєстрований капітал». Частка учасника після повного внесення ним внеску може бути придбана самим товариством. Воно зобов'язано передати її іншим учасникам чи третім особам у строк, що не перевищує одного року [24, 25].

Проте, існують варіанти збільшення розміру власного капіталу ТОВ, що не призводить до зміни установчих документів є формування додаткового капіталу. Додатковий капітал підприємств господарських товариств неакціонерного типу включає суми дооцінки активів та вартість необоротних активів, безкоштовно отриманих підприємством від інших осіб, та інші види додаткового капіталу. Для обліку цих сум передбачений рахунок 42 «Додатковий капітал». Додатковий капітал господарського товариства може спрямуватись на збільшення статутного, пайового та резервного капіталу, на покриття збитків.

Якщо ж внесок вноситься нерезидентом, вартість об'єкта буде збільшена на вартість мита і митних зборів. Відображення внесення іноземним засновником внеску до статутного капіталу основними засобами наведено в Дод. А.

На відміну від основних засобів, при зарахуванні яких не виникало податкового кредиту з ПДВ, при отриманні нематеріальних активів у емітента виникає податковий кредит оскільки на відміну від основних засобів внески іншими видами майна (у тому числі нематеріальними активами) вважаються придбанням, а для інвестора вважаються продажем з відповідним нарахуванням податкового зобов'язання.

Для емітента внесок до статутного капіталу нематеріальних активів повинен визначатися без ПДВ, який відноситься до податкового кредиту з ПДВ.

При одержанні внеску від нерезидента, вартість об'єкту буде збільшена на вартість мита і митних зборів. Крім того, здійснюється нарахування 20 % ПДВ з контрактної вартості нематеріального активу, і ця сума ПДВ потім відноситься

до податкового кредиту. Внесення іноземним засновником внеску до статутного капіталу нематеріальними активами наведено у Дод. А.

Отже, розглянувши особливості формування та обліку власного капіталу підприємств різних організаційно-правових форм можна сказати, що для початку спільної діяльності з утворенням юридичної особи підприємство, не залежно від його організаційної форми, потребує власних джерел фінансування. У момент створення СП таку функцію виконує його власний капітал, який за своїм матеріальним складом є сукупністю активів, інвестованих учасниками спільної діяльності.

1.3 Основи аналізу інвестиційної привабливості підприємства з метою здійснення фінансових інвестицій

Інвестиційна привабливість підприємства – це доцільність вкладення у нього тимчасово вільних грошових коштів.

Зовнішні суб'єкти (потенційні інвестори) при виборі об'єкту інвестицій покладаються на результати проведеного аналізу.

Для аналізу інвестиційної привабливості підприємства визначається рівень кожного показника та його динаміка за ряд періодів.

Для оцінки інвестиційної привабливості підприємства вивчають: структуру джерел формування капіталу; структуру капіталу; платоспроможність і фінансову стійкість; оборотність капіталу.

На підставі отриманих даних роблять висновки в наступних розрізах:

1) капітал підприємства сформований за рахунок власних чи залучених джерел: високий рівень фінансової незалежності (переважання у структурі джерел формування капіталу власних засобів) свідчить про невисокий ризик для інвесторів;

2) значна питома вага матеріалів у структурі оборотних активів пояснюється високим рівнем матеріаломісткості продукції. Однак, висока питома вага грошових коштів і розрахунків може пояснюватися зростанням дебіторської або кредиторської заборгованості, що свідчить про проблему

неплатежів.

Формули для розрахунку перерахованих показників наведені в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Показники оцінки інвестиційної привабливості товариства

№ з/п	Назва показника	Порядок розрахунку	Призначення (опис)
1	2	3	4
1	Дивіденди	$\Phi 4 \text{ Р } 140$	Характеризує дивідендну політику підприємства; підприємство повинно зберігати рівновагу між сплатою достатньої суми дивідендів власникам і реінвестованим прибутком
2	Реінвестований прибуток	$\Phi 2 \text{ Р } 220 - \Phi 4 \text{ Р } 140$	Визначається як різниця між прибутком підприємства, сумою платежів до бюджету та дивідендів
3	Коефіцієнт реінвестованого прибутку	$\Phi 2 \text{ Р } 220 - \Phi 4 \text{ Р } 140) / \Phi 2 \text{ Р } 220$	Розраховується як відношення реінвестованого та чистого прибутку; при цьому підприємства намагаються досягнути оптимальної структури капіталу при найнижчій його вартості
4	Дохід на акцію	$\Phi 2 \text{ Р } 330$	Розраховується як відношення різниці чистого прибутку та дивідендів за привілейованими акціями на загальну кількість звичайних акцій
5	Цінність акції	дані бухгалтерського обліку та ринку цінних паперів	Визначається як відношення ринкової ціни акції та доходу на акцію
6	Рентабельність акції	дані бухгалтерського обліку та ринку цінних паперів	Обчислюється як відношення дивідендів на одну акцію до ринкової ціни акції
7	Дивідендний вихід	$\Phi 2 \text{ Р } 340 / \Phi 2 \text{ Р } 330$	Визначається як відношення дивідендів на одну акцію та доходу на акцію
8	Коефіцієнт котирування акції	дані бухгалтерського обліку та ринку цінних паперів	Розраховується як відношення ринкової ціни акції до облікової ціни акції
9	Коефіцієнт дивідендних виплат	$\Phi 4 \text{ ЕМ } 40 / \Phi 2 \text{ Р } 220$	Розраховується як відношення прибутку, розподіленого на дивіденди, та чистого прибутку; характеризує частку прибутку, що надходить у розпорядження акціонерів

Крім розглянутих показників, під час аналізу інвестиційної привабливості будь-якого підприємства можна застосовувати узагальнюючі показники ефективності використання виробничих ресурсів – продуктивність праці, фондівіддачу, матеріаломісткість тощо.

Даючи загальну оцінку інвестиційної привабливості підприємства, необхідно визначати показники за 3-5 років. При цьому не можна дати

правильну оцінку вказаних показників тільки щодо одного конкретного підприємства окремо від зовнішнього середовища. Оцінка інвестиційної привабливості повинна базуватися на комплексному підході до суб'єкта господарювання як об'єкта дослідження у конкретній системі господарювання.

У ході оцінки інвестиційної привабливості підприємства рекомендується вивчити можливості підприємства продовжувати свою діяльність у майбутньому (оцінка неплатоспроможності та ймовірності банкрутства).

Для прийняття остаточного рішення про доцільність реалізації інвестиційного проекту необхідно провести групування інвестицій залежно від їх мети та спрямованості й обумовленої цими відмінностями очікуваної норми прибутку на капітал.

Основні способи оцінки ефективності інвестиційних проектів зазначені на рис. 1.4 [41, с. 356].

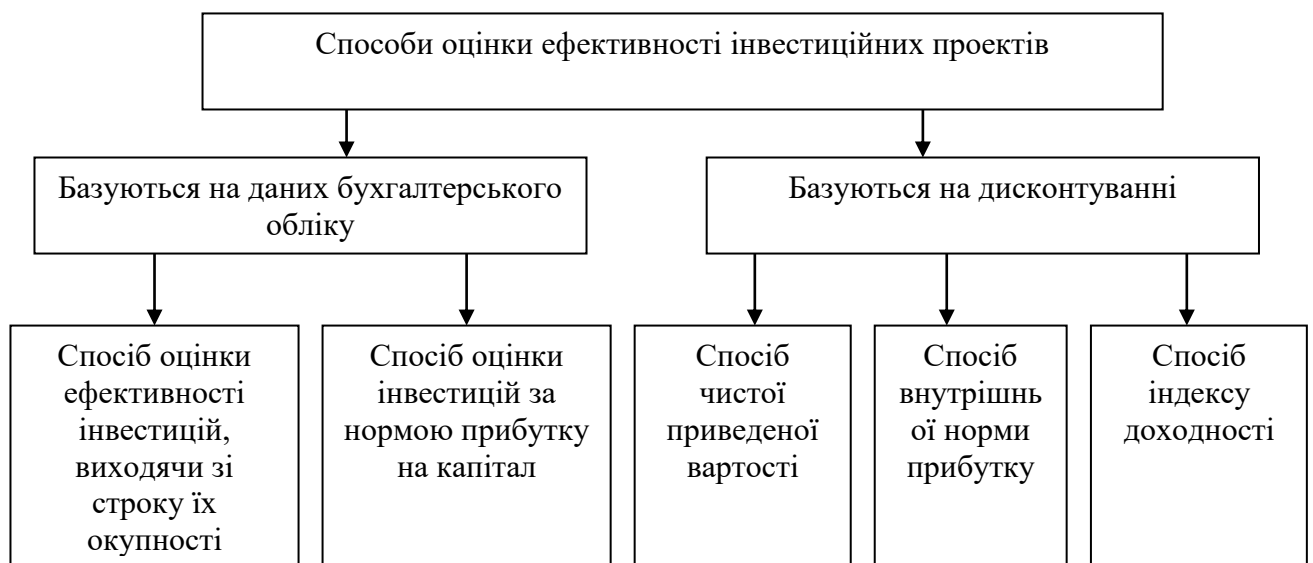

Рис. 1.4. Способи оцінки ефективності інвестиційних проектів

У наш час у багатьох країнах світу широкого розповсюдження набули два основних способи узагальнюючої оцінки інвестиційних проектів, які не включають дисконтування та базуються на даних бухгалтерського обліку:

- 1) спосіб, заснований на розрахунку строків окупності інвестицій;
- 2) спосіб, заснований на визначенні норми прибутку на капітал.

1. Спосіб оцінки ефективності інвестицій виходячи зі строків їх окупності
Строк окупності інвестицій – період часу, необхідний для повернення

вкладених коштів (без дисконтування). Іншими словами, строк окупності інвестицій – це період часу, за який доходи покривають витрати на реалізацію інвестиційних проектів. Цей період порівнюється з тим часом, який керівництво підприємства вважає економічно виправданим.

Критерій доцільності реалізації інвестиційного проекту визначається тим, що тривалість строку окупності інвестиційного проекту виявляється меншим порівняно з економічно виправданим строком його окупності (формули для аналізу інвестиційної привабливості наведено у дод. Б).

При способі окупності не враховується фактор часу, тобто часовий аспект вартості грошей, при якому доходи та витрати, пов'язані з використанням інвестиційного проекту, порівнюються за допомогою дисконтування.

Головний недолік способу оцінки ефективності інвестиційних проектів, виходячи із строку їх окупності, полягає у суб'єктивності підходу керівників підприємств або інвесторів до визначення виправданого періоду окупності інвестиційного проекту.

2. Способи оцінки інвестицій за нормою прибутку на капітал

Другим способом оцінки інвестицій без дисконтування грошових потоків є спосіб з використанням розрахункової норми прибутку, відомий під назвою "прибуток на капітал". Сутність цього способу полягає у визначенні відношення між доходом від реалізації інвестиційного проекту і вкладеним капіталом (інвестиціями на реалізацію проекту) або у визначенні проценту прибутку на капітал.

Основний недолік показника норми прибутку на капітал полягає у тому, що не враховується різна вартість грошей (прибутку) залежно від часу їх отримання. Середній прибуток обчислюється за весь період використання інвестиційного проекту. Однак, з урахуванням в економічній теорії оцінки інвестицій, одна грошова одиниця прибутку, отримана в третьому році, суттєво відрізняється за вартістю (з урахуванням дисконтування) від грошової одиниці прибутку, отриманої, наприклад, у сьомому році.

Інша проблема виникає, коли використовують другий спосіб розрахунку середньої норми прибутку на капітал. У цьому разі початкова сума інвестицій і їх кінцева вартість усереднюються. Значення середньої інвестиційної вартості

буде змінюватися залежно від норми щорічної амортизації.

Поряд з цим норма прибутку на капітал також буде залежати від того, який показник доходу використовується для розрахунку норми прибутку на капітал.

3. Способи оцінки інвестицій, засновані на дисконтуванні

Дисконтування – метод оцінки інвестиційних проектів шляхом вираження майбутніх грошових потоків, пов'язаних з реалізацією інвестиційних проектів, через їх вартість у поточний момент часу.

На сьогодні найбільше розповсюдження у різних країнах світу отримали наступні способи оцінки ефективності інвестицій, засновані на дисконтуванні: спосіб чистої приведеної вартості; спосіб внутрішньої норми прибутку; спосіб індексу доходності.

Розглянемо зміст, послідовність розрахунку та сферу використання кожного з вказаних способів для оцінки ефективності інвестиційних проектів і прийняття управлінських рішень з їх реалізації.

1. Спосіб чистої приведеної вартості.

Чиста приведена (дисконтована) вартість – різниця між приведеним (дисконтованим) грошовим доходом від інвестиційного проекту та інвестиційними витратами. Під грошовими доходами при цьому розуміють різницю між вартістю продукції за цінами реалізації і витратами на її виробництво. До витрат, як правило, не включаються витрати на амортизацію.

Критерій прийняття управлінських рішень щодо доцільності реалізації та інвестиційного проекту однаковий для будь-яких видів інвестицій і підприємств: якщо чиста приведена вартість позитивна (більше нуля), інвестиційний проект слід прийняти. Позитивне значення приведеної чистої вартості означає, що поточна вартість доходів перевищує інвестиційні витрати і, як наслідок, забезпечує отримання додаткових можливостей для збільшення добробуту інвесторів.

Щоб використовувати спосіб чистої приведеної вартості, необхідно володіти інформацією: про витрати на реалізацію інвестиційного проекту, передбачувані суми можливих доходів, очікуваний економічно доцільний строк використання інвестиційного проекту, необхідну норму прибутку (дисконтної

ставки), за якою розраховується чиста приведена вартість.

Однак використання способу чистої приведеної вартості для оцінки ефективності інвестиційних проектів припускає необхідність дисконтування грошових потоків, тобто вираження майбутніх грошових потоків через їх вартість у тому році, коли були здійснені інвестиційні витрати. Виконання цієї вимоги означає, що доходи, які підприємство отримало за всі роки використання обладнання, повинні бути приведені до першого року – часу, коли здійснені інвестиції.

2. Спосіб внутрішньої норми прибутку (доходності).

Внутрішня норма прибутку є тією розрахунковою ставкою відсотку (дисконтування), при якій сума дисконтованих доходів за весь період використання інвестиційного проекту дорівнює сумі початкових витрат (інвестицій). Інакше можна сказати, що внутрішня норма прибутку – це процентна ставка (ставка дисконтування), за якої чиста приведена вартість дорівнює нулю.

3. Оцінка ефективності інвестиційного проекту.

Рентабельність (індекс доходності) відношення наведених грошових доходів до інвестиційних витрат. Можливе й інше визначення: рентабельність (індекс доходності) – відношення приведених грошових доходів до приведених на початок реалізації інвестиційного проекту інвестиційних витрат. Останнє визначення може застосовуватися до ситуацій, коли вкладення у інвестиційний проект здійснюються протягом декількох років.

Для розрахунку індексу доходності використовується та ж інформація про дисконтовані грошові потоки, що й при визначенні чистої приведеної вартості.

Якщо рентабельність (індекс доходності) буде дорівнювати 1, то майбутні приведені грошові доходи будуть дорівнювати вкладеним коштам, а підприємство отримає приріст доходу в межах заданої норми прибутку. У цьому разі проект приймається при додаткових дослідженнях. Якщо індекс доходності більше одиниці, то проект приймається. При індексі доходності менше одиниці проект відхиляється.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ВНУТРІШНІХ РЕЗЕРВІВ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДОСЛІДЖУВАНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

2.1 Аналіз зовнішнього середовища підприємств з виробництва тари

Загальний стан іноземного інвестування в Україні за останні роки відображає гостру фазу економічної нестабільності, викликану спочатку пандемією COVID-19, а потім повномасштабною війною.

Основні тенденції прямих іноземних інвестицій (ПІІ) характеризуються різким падінням, а потім повільною, але структурно зміненою стабілізацією. Аналіз тенденцій іноземного інвестування наведено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Тенденції іноземного інвестування за 2020–2024 рр.

Період	Основний показник	Характеристика
Довоєнний (2020–2021)	Позитивний чистий приплив ПІІ	Після кризового 2020 року (вплив пандемії) у 2021 році спостерігалось відновлення припливу інвестицій. Однак значна частина цього припливу була пов'язана з операціями round tripping (повернення українського капіталу через офшори), які у 2021 році становили до 68.5% від загального припливу.
Початок війни (2022)	Значний відтік / Нульовий приплив	Через повномасштабну агресію у 2022 році приплив нових ПІІ практично припинився. Інвестиції здійснювалися переважно у формі реінвестування доходів іноземних компаній (тобто не виводили прибутки, а залишали їх в Україні) або шляхом реорганізації заборгованості у статутний капітал.
Воєнний період (2023–2024)	Низький, але стабільний чистий приплив	За 2024 рік чистий приплив ПІІ становив близько 0.9 млрд дол. США. Майже половина цієї суми (0.5 млрд дол. США) – це конвертація кредитів та заборгованості підприємств-резидентів у капітал. Це не нові гроші, а фіксація зобов'язань.

Примітка: сформовано автором

Нові «зелені» інвестиції (greenfield investments) практично відсутні. Приплив забезпечується підтримкою наявних активів з боку материнських компаній, що демонструє відданість іноземного капіталу своїм дочірнім

підприємствам, таким як ТОВ «XXXXXXXXXXXXXXXX».

Структура ПІІ за галузями залишається відносно стабільною, хоча обсяги зменшилися.

1. Фінансова та страхова діяльність: історично займає найбільшу частку (близько 44% від загального обсягу). Це пояснюється тим, що багато ПІІ зосереджено в банківському секторі та інших фінансових установах.

2. Оптова та роздрібна торгівля: займає друге місце (близько 15%).

3. Переробна промисловість (виробництво тари, машинобудування): залишається важливою, але в умовах війни її частка стає більш критичною. Інвестиції тут спрямовані на підтримку виробничого циклу для забезпечення внутрішнього ринку та експортних контрактів.

Для іноземного інвестора, який працює в Україні, існують три основні групи ризиків (див. табл. 2.2):

Таблиця 2.2

Групи ризиків для іноземних інвесторів

Група ризиків	Опис	Вимога до обліково-аналітичної системи
Воєнні та безпекові	Прямі руйнування активів, перерва у діяльності, ризик для персоналу.	Документування та оцінка збитків (фіксація фактів руйнування), створення резервів на відновлення та формування страхового фонду для інвестора (як частина управлінської звітності).
Валютні та фінансові	Валютні обмеження НБУ на виведення дивідендів, нестабільність обмінного курсу, проблеми з конвертацією.	Моніторинг лімітів, точне відображення курсових різниць та аналіз чистої валютної позиції для фіксації інвестиційного ризику.
Системні та регуляторні	Надмірне регулювання бізнесу (попри декларовані спрощення), корупційні ризики, проблеми з судовою системою.	Посилений податковий контроль та документування ТЦУ (особливо для підприємств із пов'язаними материнськими компаніями), щоб уникнути претензій контролюючих органів.

Примітка: сформовано автором

Цей загальний контекст динаміки ПІІ підкреслює, що ТОВ «XXXXXX» працює в умовах надзвичайно високої невизначеності, де успіх визначається не лише операційною ефективністю, але й здатністю його обліково-аналітичної системи точно і своєчасно інформувати чеського інвестора про фінансові та безпекові ризики.

Ринок виробництва тари в Україні демонструє неоднозначну, але в цілому позитивну динаміку зростання, попри війну, що зумовлено кількома факторами (див. табл. 2.3):

Таблиця 2.3

Характеристика ринку тари в Україні

Тенденція	Характеристика	Вплив на ТОВ «XXXXXXXXXX»
Зростання виробництва пластмас	За підсумками 9 місяців 2023 року та 2024 року, індекс промислового виробництва гумових та пластмасових виробів зріс на 11,6–12,2%. Виробництво тари з пластмас (КВЕД 22.22) займає значну частку — близько 11–12% у загальній кількості підприємств хімічної галузі.	Гарантує стабільний внутрішній попит з боку основних клієнтів (харчова промисловість, логістика АПК), які потребують заміни пошкодженої або зношеної тари.
Експортна переорієнтація	Через проблеми з логістикою на Сході та Півдні, підприємства, розташовані у Західному регіоні (як-от Луцьк), активно переорієнтовуються на ринки Європейського Союзу.	«XXXXXXXXXX» уже експортує продукцію та має стратегічні плани розширення на ринки Польщі, Литви, Румунії та Угорщини. Це вимагає від обліку підтримки стандартів якості (ISO) та міжнародних логістичних операцій.
Тренд на екологічність	Зростає попит на тару, виготовлену із вторсировини або тару, що підлягає повторній переробці.	Це є конкурентною перевагою «XXXXXXXXXX», оскільки значна частина його продукції (до 60%) виготовляється із вторинної сировини. Цей фактор необхідно відображати в аналізі собівартості та маркетинговій звітності.
Імпортозаміщення	Зменшення поставок дешевої тари з ризикових регіонів стимулює вітчизняного виробника замінювати імпорт.	Підприємство з іноземним капіталом, що працює на сучасному обладнанні, отримує можливість розширити свою частку на внутрішньому ринку, оскільки його якість відповідає європейським стандартам.

Примітка: сформовано автором

Іноземні інвестиції (ІІ) у період 2023–2025 років стикаються з подвійним впливом: високий безпековий ризик проти потенціалу відновлення.

1. Ризики та виклики для іноземного капіталу.

- безпековий ризик: хоча Волинська область знаходиться далі від лінії фронту, ризики ракетних ударів залишаються. Це вимагає від іноземного інвестора постійного обліку резервування на випадок втрат активів та перерви у діяльності.

- капітальні обмеження: обмеження НБУ на виведення дивідендів та валютні операції, хоча й поступово пом'якшуються, все ще ускладнюють інвестору процес репатріації прибутків. Це вимагає від обліку чіткого моніторингу валютних ризиків та фінансового планування.

- логістичні витрати: Зростання вартості електроенергії та ускладнена логістика імпорту первинної сировини (полімерів) підвищує собівартість продукції.

2. Конкурентні переваги та можливості

- довіра до якості: іноземний капітал та європейські стандарти виробництва (як у «XXXXXXX») є значною перевагою при роботі з великими західноукраїнськими та європейськими клієнтами.

- потенціал повоєнного відновлення: інвестори розглядають Україну як майбутній центр виробництва, оскільки вартість активів (землі, робочої сили) є відносно низькою. Це підтримує іноземний капітал у збереженні своїх виробничих потужностей.

- фінансова стабільність: наявність потужного материнського підприємства («MAPRO ltd») забезпечує стабільне фінансування (у формі кредитів, внесків у капітал) та сировинне забезпечення, що є критичним в специфіка ТОВ «XXXXXXX» як підприємства зі 100 % іноземного інвестування висуває низку унікальних вимог до обліково-аналітичної системи.

Таблиця 2.4

Вимоги до обліково-аналітичної системи підприємства за умови іноземного інвестування

Аспект обліку	Управлінська вимога	Обліково-аналітичне забезпечення
Облік інвестицій	Точне відображення джерел фінансування (власний капітал / позиковий капітал від материнської компанії).	Ведення паралельного обліку за МСФЗ (для консолідації у Чехії) та П(С)БО (для податкової звітності в Україні).
Трансфертне ціноутворення (ТЦУ)	Уникнення податкових ризиків при внутрішньогрупових операціях (продаж тари чи купівля сировини/обладнання через MAPRO ltd).	Документування операцій з пов'язаними особами. Регулярний ТЦУ-аналіз для підтвердження відповідності ринковим умовам (принцип «витягнутої руки»).
Валютні ризики	Управління експортною виручкою (EUR, USD) та імпортними платежами (закупівля полімерів,	Аналіз чистої валютної позиції та формування Резерву знецінення ДЗ/КЗ, номінованої в іноземній валюті,

	обладнання).	відповідно до актуальних курсів НБУ.
Аналіз ефективності (KPI)	Оцінка рентабельності інвестицій (ROI) та використання активів (ROA) для інвестора.	Формування управлінської звітності (наприклад, Profit & Loss Statement) з коригуванням на нетипові військові витрати (збитки, благодійність) для реальної оцінки операційного результату.

Примітка: сформовано автором

Таким чином, обліково-аналітичне забезпечення на прикладі «XXXXXXXXXX» має бути не просто системою реєстрації фактів, а інструментом стратегічного управління фінансовими та податковими ризиками, які несе 100 % іноземний капітал в умовах воєнного стану.

2.2 Аналіз фінансово-господарської діяльності досліджуваного підприємства у контексті аналізу виду економічної діяльності

Підприємства Волині, що здійснюють виробництво пластмас у первинних формах та перероблення пластмаси забезпечують реалізацію пріоритетних видів економічної діяльності на території Волинської області. Саме ці види діяльності зазначені у Переліку пріоритетних видів економічної діяльності на території пріоритетного розвитку у Волинській області. Одним із таких підприємств у Волинській області є ТОВ СП «XXXXXXXXXX».

Об'єктом магістерського дослідження виступає ТОВ СП «XXXXXXXXXX». Основними завданнями, що підлягають вирішенню в процесі дослідження є: аналіз власного капіталу; аналіз фінансового стану підприємства; аналіз виробництва та реалізації продукції; аналіз стану та використання основних засобів підприємства; аналіз використання трудових ресурсів підприємства; аналіз використання матеріальних ресурсів підприємства; аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції та інші.

Товариство з обмеженою відповідальністю «XXXXXXXXXX» створене шляхом переіменування з спільного українсько-чеського підприємства з обмеженою відповідальністю «XXXXXXXXXX» та являється його правонаступником. ТОВ СП «XXXXXXXXXX» створено з метою задоволення

потреб підприємств, установ, організацій та населення у товарах та послугах із високими споживчими якостями та технічним рівнем, а також для отримання законного прибутку.

Засновником Товариства є юридична особа акціонерне товариство «ALFA PLASTIK» a.s., що розташоване у Республіці Чехія. Метою діяльності ТОВ СП «XXXXXXXXXX» є об'єднання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів учасників для здійснення господарської діяльності прямою на одержання прибутку, задоволення потреб народного господарства та суспільства в продукції виробничо-технічного призначення, товарах народного споживання та широкого вжитку.

Предметом діяльності ТОВ СП «XXXXXXXXXX» є: виробництво продукції з пластичних мас, в т.ч. з давальницької сировини на виробничій базі інших підприємств; виробництво товарів широкого вжитку, промислового обладнання; виробництво машинобудівних виробів та виробів із пластмас і резини; переробка сировини, матеріалів, в т.ч. вторинних.

Проведемо аналіз обсягу виробництва та реалізації продукції. При цьому об'єктом аналізу є валова, товарна, реалізована продукція, оцінена у фактичних цінах (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Динаміка обсягу виробництва продукції ТОВ СП «XXXXXXXXXX»
у 2022-2024 роках

Показники	Роки		
	2022	2023	2024
1. Обсяг виробництва продукції у фактичних цінах, тис. грн.	5635,0	4526,2	5709,8
2. Абсолютний приріст обсягу виробництва продукції, тис. грн.	-	- 1108,8	+ 1183,6
3. Темп росту обсягу виробництва продукції, %	-	80	126
4. Темп приросту обсягу виробництва продукції, %	-	- 20	+ 26
5. Абсолютне значення 1 % приросту обсягу виробництва, тис. грн.	-	-	45,5

Відповідно до даних таблиці 2.5 обсяг виробництва продукції у 2023 році порівняно з 2022 роком знизився на 1108,8 тис.грн. (20 %), а у 2024 році

порівняно з 2023 роком даний показник зріс на 1183,6 тис.грн. (26 %) або в 1,26 рази. У 2023 році діяльність підприємства щодо виробництва продукції дещо погіршилася порівняно з 2022 роком, про що свідчить показник темпу росту у 2023 році, який становить 80%. Причиною зниження темпу росту та темпу приросту у 2023 році порівняно з 2022 роком є невикористання усіх виробничих потужностей підприємства.

Аналіз наявності основних засобів та їх структури подано у табл. 2.6. Оскільки, показники для аналізу основних засобів ТОВ СП «XXXXXXXXXX» використовуються з форм звітності за 2022-2024 роки.

Таблиця 2.6

Аналіз наявності та структури основних засобів ТОВ СП «XXXXXXXXXX»

Групи ОЗ згідно податкової класифікації	Роки			Питома вага, %		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Перша, в т.ч.:						
- будинки, споруди та передавальні пристрої	1917	1917	1917	56,6	55,5	54,9
Друга, в т.ч.:	70	75	97	2,1	2,2	2,8
- транспортні засоби	-	-	-	-	-	-
- інструменти, прилади, інвентар (меблі)	70	75	97	2,1	2,2	2,8
Третя, в т.ч.:	1402	1464,5	1475,1	41,3	42,3	42,3
- земельні ділянки	-	-	-	-	-	-
- капітальні витрати на поліпшення земель	-	-	-	-	-	-
- машини та обладнання	1391	1451,5	1461	41	42	42
- інші основні засоби	5	5	6,1	0,1	0,1	0,1
- малоцінні необоротні матеріальні активи	6	8	8	0,2	0,2	0,2
Четверта	-	-	-	-	-	-
Всього	3389	3456,5	3489,1	100	100	100

За даними таблиці 2.6 можна зробити висновок, що найбільшу питому вагу у складі основних засобів протягом 2022-2024 років займає перша група. Вона становила відповідно 56,6 %, 55,5 % та 54,9 %. Друге місце серед загальної кількості основних засобів ТОВ СП «XXXXXXXXXX» займає третя група, а зокрема машини та обладнання, у відсотковому відношенні це становить 41 % у 2022 році та 42 % у 2023 та 2024 роках. Загалом по підприємству прослідковується щорічне зростання вартості основних засобів, тобто їх надходження на підприємство, що є позитивним фактором для виробництва та діяльності підприємства в цілому.

Проведемо аналіз зносу основних засобів ТОВ СП «XXXXXXXXXX» за 2022-2024 роки відповідно до даних поданої нижче таблиці (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Аналіз зносу основних засобів ТОВ СП «XXXXXXXXXX» за 2022-2024 роки

Показники	Роки			Відхилення					
	2022	2023	2024	+,-			%		
				2024/ 2023	2024/ 2022	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022	2023/ 2022
Первісна вартість ОЗ, тис.грн.	3389	3456,5	3489,1	32,60	100,10	67,50	0,93	2,87	1,95
Знос ОЗ, тис.грн.	649	932,8	1189,9	257,10	540,90	283,80	21,61	45,46	30,42
Коефіцієнт зносу ОЗ	0,19	0,27	0,34	0,07	0,15	0,08	20,59	44,12	29,63
Коефіцієнт придатності ОЗ	0,81	0,73	0,66	-0,07	-0,15	-0,08	-10,61	-22,73	-10,96

Відповідно до даних таблиці 2.7 значення коефіцієнта зносу основних засобів протягом 2022-2024 років зростало і становило відповідно 19 %, 27 %, 34 %. Даний показник відображає частку вартості основних засобів, що списана на витрати діяльності в попередніх періодах. Частка не перенесеної на новий продукт вартості основних засобів становить у 2022 році 81 %, 2023 році 73 %, 2024 році 66 %.

Необхідною умовою виробництва продукції є забезпечення його матеріальними ресурсами. Для аналізу рівня ефективності використання матеріальних ресурсів розрахуємо наступні показники (табл. 2.8).

Матеріаломісткість продукції є узагальнюючим вартісним показником, визначається як співвідношення суми матеріальних витрат до вартості виготовленої продукції. Цей показник протягом 2022-2024 років був стабільним, а у 2023 році підвищився на 2 коп. або на 3 %. У 2022 та 2023 роках на 1 грн. виготовленої продукції припадає 64 коп. матеріальних витрат, у 2024 році – 66 коп. Матеріаловіддача є оберненим показником до матеріаломісткості. Протягом 2022-2024 років видно коливання даного показника від 1,5 (у 2023 році) до 1,7 (у 2024 році).

Таблиця 2.8

Аналіз рівня ефективності використання матеріальних ресурсів

Показники	Роки			Відхилення					
	2022	2023	2024	+,-			%		
				2024/ 2023	2024/ 2022	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022	2023/ 2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Товарна продукція, тис. грн.	6242	4701	6579	1878	337	-1541	28,5	5,1	-32,8
2. Повна собівартість виготовленої продукції, тис. грн.	5635,0	4526,2	5709,8	1183,60	74,80	-1108,80	20,73	1,31	-24,50
3. Матеріальні витрати за період, тис. грн.	3967	2989,6	3826,6	837,00	-140,40	-977,40	21,87	-3,67	-32,69
4. Матеріаломісткість товарної продукції, коп.	64	64	66	2	2	-	3,0	3,0	-
5. Матеріаловіддача, грн.	1,6	1,5	1,7	0,2	0,1	-0,1	11,8	5,9	-6,7
6. Питома вага матеріальних витрат в собівартості продукції, %	70,4	66,1	67,0	0,90	-3,40	-4,30	1,34	-5,07	-6,51

Важливим етапом аналізу витрат на виробництво є оцінка їх структури за елементами витрат. Проведемо даний аналіз за даними поданими в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Аналіз витрат за економічними елементами ТОВ СП «XXXXXXXXXX»

Показники	Роки						Відхилення					
	2022		2023		2024		+,-			Питомих ваги		
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	2024 / 2023	2024/ 2022	2023/ 2022	2024 / 2023	2024 / 2022	2023 / 2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Матеріальні затрати	3967	0,53	2989,6	0,66	3826,6	0,67	837	-140,4	-977,4	0,01	0,14	0,13
Витрати на оплату праці	526	0,07	485	0,11	665,9	0,12	180,9	139,9	-41	0,01	0,05	0,04
Відраху-	157	0,02	148,9	0,03	209,0	0,04	60,1	52	-8,1	0,00	0,02	0,01

вання на соціальні заходи												
Амортизація	219	0,03	282,3	0,06	257,1	0,05	-25,2	38,1	63,3	-0,02	0,02	0,03
Інші операційні витрати	2607	0,35	620,4	0,14	751,2	0,13	130,8	-1855,8	-1986,6	-0,01	-0,22	-0,21
Разом	7476	100	4526,2	100	5709,8	100	1183,6	-1766,2	-2949,8	-	-	-

За даними таблиці 2.9 можна дійти висновку, що загальні витрати протягом 2023-2024 років знизилися у порівнянні з 2022 роком. Найбільша зміна відбулася у величині інших операційних витрат, які у 2023 та 2024 роках значно знизилися в порівнянні з 2022 роком, а саме на 1855,8 та 1986,6 тис. грн. відповідно (або на 22 % та 21 %). Питома вага матеріалів у собівартості виробів має зростаючу тенденцію. У 2023 та 2024 роках порівняно з 2022 роком витрати матеріалів зросли на 13 % та 14 % відповідно. Збільшення питомої ваги матеріальних витрат є наслідком зростання продуктивності праці. Витрати на оплату праці зростали протягом 2022-2024 років, що є наслідком збільшення трудомісткості продукції. Амортизація зросла у 2023 році порівняно з 2022 роком на 63,3 тис. грн., а у 2024 році порівняно з 2023 роком знизилася на 25,2 тис. грн. Відрахування на соціальні заходи протягом 2022-2024 років мали тенденцію до зростання і змінилися з 157,0 тис. грн. у 2022 році до 219,0 тис. грн. у 2024 році.

Структуру витрат, що формують виробничу собівартість продукції ТОВ СП «XXXXXXXXXX» у 2024 році можна зобразити у вигляді рис. 2.1.

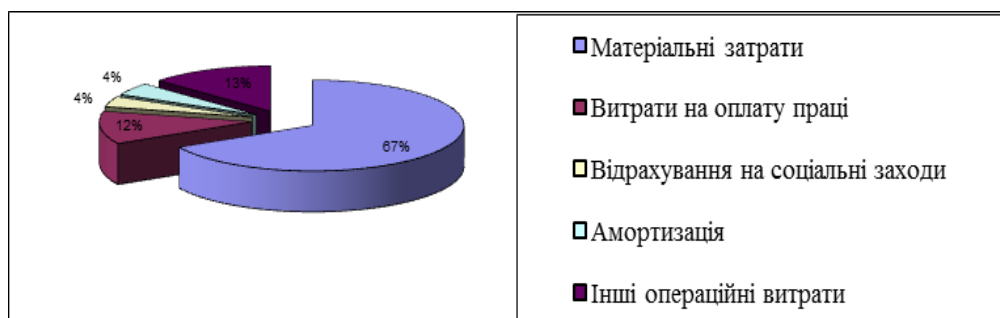

Рис. 2.1 Питома вага кожного елементу витрат у собівартості продукції ТОВ СП «XXXXXXXXXX» у 2024 році

*Примітка: побудовано автором

Для аналізу капіталу підприємства можуть застосовуватися загальноприйняті фінансові коефіцієнти. Аналіз та динаміку таких показників ТОВ СП «XXXXXXXXXX» за 2022-2024 роки представлено у таблиці 2.6.

Проаналізувавши дані балансу ТОВ СП «XXXXXXXXXX» за останні три роки видно, що підприємство немає позикового капіталу, тому розрахунок таких коефіцієнтів як коефіцієнт концентрації позикового капіталу, коефіцієнт фінансування та коефіцієнт фінансового левериджу неможливо визначити.

З таблиці 2.10 видно, що коефіцієнт фінансової незалежності має позитивну динаміку, тобто щорічно збільшується у 2023 році порівняно з 2022 роком на 0,37 або на 45,12 %, у 2023 в порівнянні з 2022 роком – на 0,48 або на 51,61 %. Збільшення показника коефіцієнта автономії оцінюється як позитивний фактор.

Значення коефіцієнта маневреності власного капіталу у 2023 та 2024 роках має стабільний показник 0,61, проте це дещо нижче значення на 42,6 % ніж у 2022 році. Оптимальне значення даного показника становить 0,5 і вище.

Найвищий показник оборотності власного капіталу у 2022 році – 4,16. У 2023 році видно різке зниження значення даного показника до 1,58 (або на 63,29 %), проте у 2024 році відбувається його зростання до 1,84, що порівняно з попереднім роком на 14,13 %. Тобто, з цього випливає, що підприємство у 2022 році найефективніше використовувало власний капітал, але з 2024 року також видно збільшення даного показника. Ріст рентабельності власного капіталу у 2024 році порівняно з 2022 роком на 75 %, а у 2023 році порівняно з 2022 роком на 20 % характеризує ефективність вкладення коштів до даного підприємства.

Для успішного функціонування підприємства галузі потребують залучення інвестицій. За останні роки прослідковується тенденція до зростання обсягу інвестицій, що доводить перспективність розвитку галузі. Загальну картину інвестицій в основний капітал всього хімічного комплексу в 2024 році показано на рис. 2.2. Слід відзначити, що в 2024 році виробництва гумових та пластмасових виробів отримали 23 % капіталовкладень у загальній структурі інвестувань в хімічний комплекс України. Виробництво гумових та пластмасових виробів отримує найбільшу частку іноземного капіталу, який виконує функції фінансування діяльності підприємств-виробників

Таблиця 2.10

Динаміка показників використання власного капіталу

ТОВ СП «XXXXXXXXXX»

Показники	Порядок розрахунку	Нормативне значення	Роки			Відхилення					
			2022	2023	2024	+,-			%		
						2024/ 2023	2024/ 2022	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022	2023/ 2022
1. Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	$K_{\text{авт.}} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Валюта балансу}}$	$K_{\text{авт.}} \geq 0,5$	0,45	0,82	0,93	0,11	0,48	0,37	11,83	51,61	45,12
2. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$K_{\text{ман. ВК}} = \frac{\text{Оборотні активи} - \text{Поточні зобов'язання}}{\text{Власний капітал}}$	$K_{\text{ман. ВК}} > 0,5$	0,87	0,61	0,61	-	- 0,26	- 0,26	-	- 42,6	- 42,6
3. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	$K_{\text{об.}} = \frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Власний капітал}}$	$K_{\text{об.}} \geq 1$	4,16	1,58	1,84	0,26	-2,32	-2,58	14,13	-126,09	-163,29
4. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	$K_{\text{рент.ВК}} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}}$	-	0,04	0,05	0,16	0,11	0,12	0,01	68,75	75,00	20,00

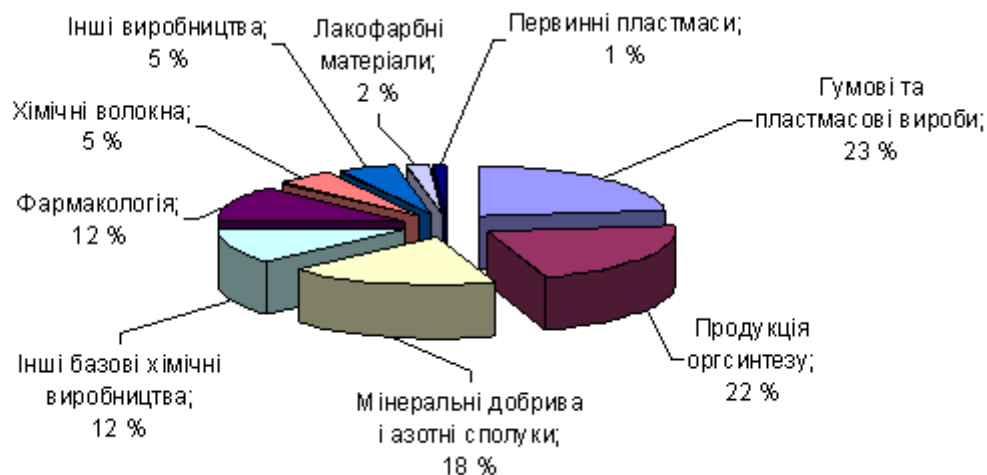

Рис. 2.2 Структура інвестицій в основний капітал хімічного комплексу України в 2024 році

*Примітка: розроблено автором, джерело [34]

З метою виявлення основних проблем галузі, що мають місце на сьогоднішній день, доцільно зазначити особливості стану підприємств, головними з яких є: наявність потужного виробничого та інтелектуального потенціалів, сформованих на базі діяльності старих підприємств; поряд з використанням застарілого обладнання облаштування підприємств галузі досить дорогими та сучасними виробничими лініями, значна частина яких характеризується швидким моральним зносом; споживання електроенергії як головного енергоносія для роботи обладнання; використання значної частини імпоротної сировини. Вартість сировини має вирішальне значення, її частка в собівартості готової продукції коливається від 45 до 90 %.

Незважаючи на значні впливання іноземного капіталу у капітал підприємств, що здійснюють виробництво пластмас все ж таки існують певні проблеми у їх фінансуванні. Фактори, що перешкоджають розкриттю інвестиційної привабливості галузі виробництва виробів з гуми та пластмаси, наведено на рис. 2.3.

Проте, крім негативних факторів, які стримують ріст та інвестиційний розвиток даної галузі є, звичайно, й позитивні фактори. Тобто, ті фактори, що формують інвестиційну привабливість галузі виробництва виробів з гуми та пластмаси [38].

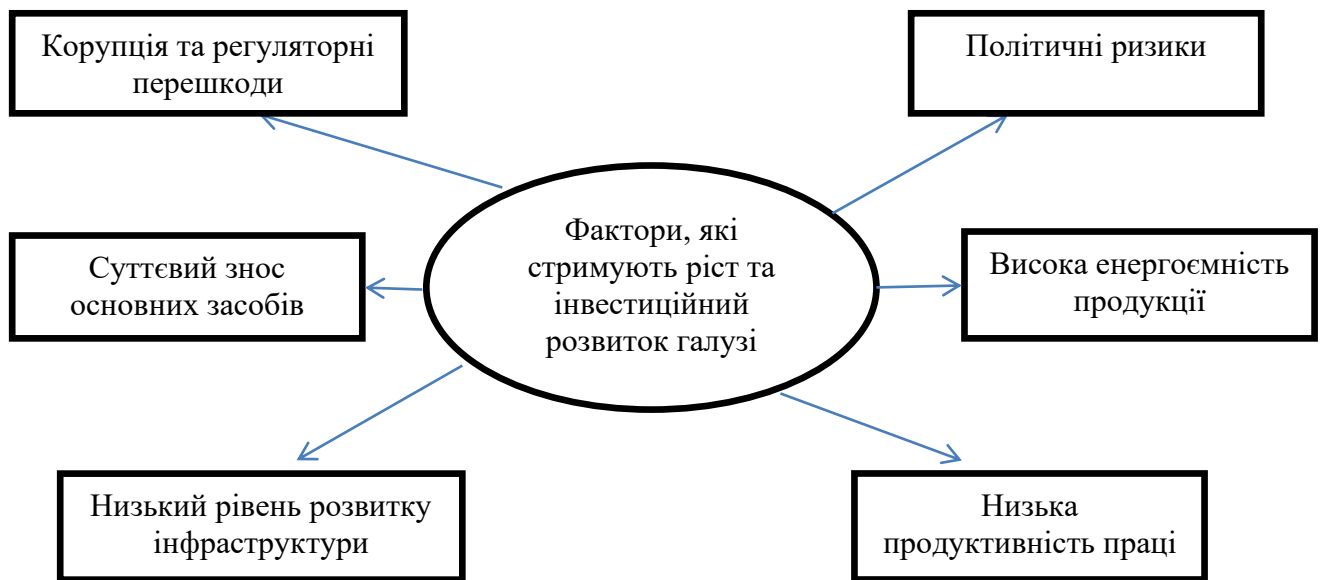

Рис. 2.3 Фактори, що перешкоджають розкриттю інвестиційної привабливості галузі виробництва виробів з гуми та пластмаси

Загалом у світі для полімерної промисловості характерні випереджальні темпи розвитку, швидке впровадження у виробництво досягнень науки й техніки, постійне відновлення асортименту продукції, що випускається. Переробка полімерної продукції в Україні на даний момент розвивається незадовільними темпами. Враховуючи незабезпеченість галузі виробництва виробів з гуми та пластмаси власною сировиною, єдиним способом імпортозаміщення останньої є розвиток виробничої бази переробників. Галузь є інвестиційно привабливою, проте державі необхідно пам'ятати як про економічний, так і соціальний розвиток країни, приділити значну увагу питанням екологічної безпеки країни за умов розвитку полімерного виробництва. Держава повинна взяти під контроль питання процесу інвестування галузі з урахуванням комерційних пріоритетів підприємств та соціально-екологічних потреб країни.

2.3 Аналіз рентабельності власного капіталу на підприємствах з часткою іноземного капіталу на основі моделі Дюпона

При аналізі коефіцієнтів рентабельності найбільш широке розповсюдження отримала факторна модель фірми „Дюпон”. Призначення моделі – визначити чинники, які впливають на ефективність роботи підприємства та оцінити цей вплив. Оскільки існує велика кількість показників рентабельності, аналітики цієї фірми обрали один. На їх думку найбільш важливий – рентабельність власного капіталу. Для проведення аналізу необхідно змодельювати факторну модель коефіцієнта рентабельності власного капіталу.

Відомості, що наводяться в пасиві балансу ТОВ СП “XXXXXXXXXX”, дозволяють визначити, які зміни відбулися в структурі власного і позикового капіталу, скільки залучено в оборот підприємства довгострокових і короткострокових позикових коштів, тобто пасив балансу показує, звідки взяли кошти, кому зобов'язане за них підприємство.

На аналізованому ТОВ СП “XXXXXXXXXX” (табл. 2.11.) за останні три роки (2022-2024 роки) сума власного капіталу постійно зростає.

Таблиця 2.11

Аналіз динаміки і структури джерел формування капіталу

Джерело	Сума тис. грн							Структура капіталу, %				
	2022	2023	2024	2024/ 2023	2024/ 2022	2023/ 2022	2019	2020	2021	2024/ 2023	2024/ 2022	2023/ 2022
Власний капітал	2074	4227,8	5044,9	817,1	2970,9	2153,8	0,45	0,82	0,93	16,20	58,89	50,94
Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточні зобов'язання	2485	921,8	384,6	-537,2	-2100,4	-1563,2	0,55	0,18	0,07	-139,68	-546,13	-169,58
Разом	4559	5149,6	5429,5	279,9	870,5	590,6	100	100	100	5,16	16,03	11,47

Дані, наведені в табл. 2.11. показують, що відбулися зміни у розмірі і структурі власного капіталу у 2022-2024 роках. Видно значне зростання розміру власного капіталу ТОВ СП “XXXXXXXXXX” (у 2024 році порівняно з 2023 роком на 16,2 %, у порівнянні з 2022 – на 58,89 % та зменшення розміру поточних зобов'язань з 2485 тис. грн. у 2022 році до 384,6 тис. грн. у 2024 році.

Питома вага власного капіталу у загальній сумі пасивів підприємства має

зростаючу тенденцію, у 2022 році вона становила 82 % проти 45 % у 2023, а у 2024 році – 93 % від суми усіх пасивів. Відсутність довгострокових зобов'язань досліджуваного підприємства вказує на стабільний фінансовий стан фірми і достатність розміру власного капіталу, який сформований в основному за рахунок іноземних засновників.

Аналіз динаміки структури власного капіталу ТОВ СП “XXXXXXXXXX” за 2022-2024 роки зображено у таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Динаміка структури власного капіталу ТОВ СП “XXXXXXXXXX”

Джерело капіталу	Сума тис. грн						Структура засобів, %					
	2022	2023	2024	2024/ 2023	2024/ 2022	2023/ 2022	2022	2023	2024	2024/ 2023	2024/ 2022	2023/ 2022
Статний капітал	1334	1333,7	1333,7	-	-0,30	-0,30	0,64	0,32	0,26	-	-0,02	-0,02
Інший додатковий капітал	139	850,7	850,7	-	711,70	711,70	0,17	0,20	0,07	-	83,66	83,66
Резервний капітал	-	6,0	6,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Нерозподілений прибуток	1814	2037,4	2854,5	817,10	1040,5	223,40	0,57	0,48	0,87	28,62	36,45	10,96
Неоплачений капітал	(1213)	-	-	-	-	-	0,58	-	-	-	-	-
Разом	2074	4227,8	5044,9	817,10	2970,9	2153,8	100	100	100	16,2	58,89	50,94

З даних таблиці видно, що протягом 2022-2024 років розмір власного капіталу постійно збільшується. Насамперед це зумовлено зростанням суми нерозподіленого прибутку (у 2024 році порівняно з 2023 роком на 28,62 %, а порівняно з 2022 роком на 36,45 %) та іншого додаткового капіталу (у 2023 та 2024 роках у порівнянні з 2022 роком на 83,66 %).

Для характеристики інтенсивності використання капіталу на ТОВ СП “XXXXXXXXXX” розраховується коефіцієнт його оборотності, тобто відношення виручки від реалізації продукції, робіт і послуг до середньорічної вартості капіталу. Оберненим показником коефіцієнту оборотності капіталу є капіталоємність – це відношення середньорічної суми капіталу до суми виручки.

Іншими словами, рентабельність активів (ROA) дорівнює:

$$ROA = K_{об.} \times R_{пн} \quad (2.2)$$

Ці показники в зарубіжних країнах застосовуються у якості основних при оцінці фінансового стану і ділової активності підприємства

Розрахунок впливу чинників першого порядку на зміну рівня рентабельності капіталу можна зробити методом абсолютних різниць:

$$\Delta ROA_{K_{об.}} = \Delta K_{об.} \times R_{pn0}; \quad (2.3)$$

$$\Delta ROA_{R_{pn.}} = K_{об.1} \times \Delta R_{pn.} \quad (2.4)$$

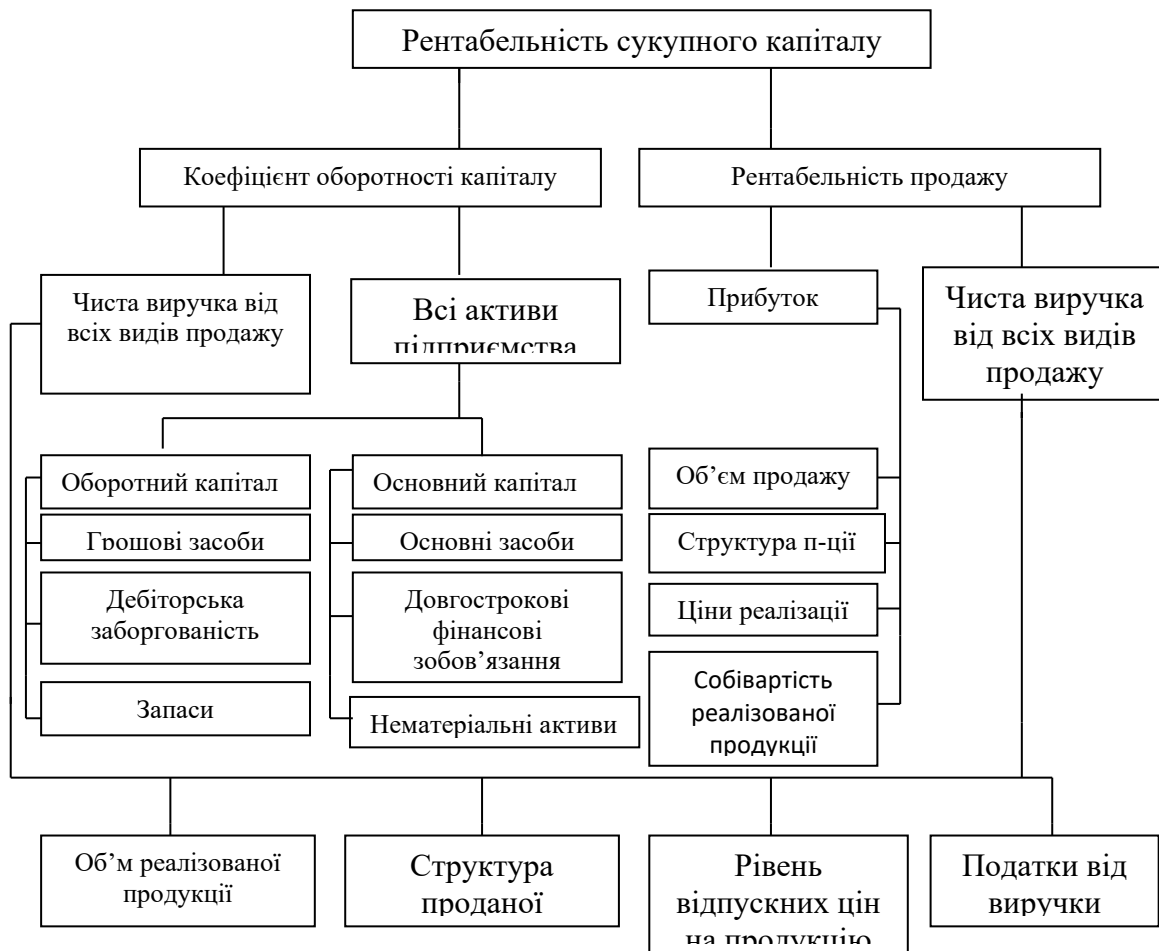

Рис. 2.7. Взаємозв'язок чинників, що формують рентабельність сукупного капіталу ТОВ СП «XXXXXXXXXX»

*Примітка: розроблено автором

Використання капіталу підприємства характеризують в основному такі показники як рентабельність капіталу, рентабельність продажів та оборотність капіталу. У таблиці 2.13 наведено основні дані про ефективність і результат використання капіталу, а також розраховані коефіцієнти за останні три роки (2019-2021 роки).

Таблиця 2.13

Показники ефективності використання капіталу ТОВ СП “XXXXXXXXXX”

Показник	Роки			Абсолютне відхилення			Відносне відхилення		
	2022	2023	2024	2024/ 2023	2024/ 2022	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022	2023/ 2022
Балансовий прибуток підприємства, тис. грн	92	229,7	817,1	587,4	725,1	137,7	71,9	88,7	59,9
Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	8618	6679,8	9258,0	2578,2	640,0	-1938,2	27,8	6,9	-29,0
Чистий дохід (виручка) від реалізації, тис. грн	7528	5652,1	7840,4	2188,3	312,4	-1875,9	27,9	4,0	-33,2
Середня сума капіталу, тис. грн.	2074	4227,8	5044,9	817,1	2970,9	2153,8	16,2	58,9	50,9
Рентабельність капіталу, %	4,44	5,43	16,2	10,8	11,8	1,0	66,5	72,6	18,2
Рентабельність продажів, %	1,2	4,1	10,4	6,3	9,2	2,9	60,6	88,5	70,7
Коефіцієнт оборотності капіталу	4,2	1,6	1,8	0,2	-2,4	-2,6	11,1	-133,3	-162,5
Вплив факторів (зміна рентабельності капіталу за рахунок коефіцієнта оборотності та рентабельності продукції)	2021 рік: $(1,8 - 1,6) * 4,1 = + 0,82$ $(10,4 - 4,1) * 1,8 = + 11,34$ Загальний вплив фактора: +12,16					2020 рік: $(1,6 - 4,2) * 1,2 = - 3,12$ $(4,1 - 1,2) * 1,6 = + 4,64$ Загальний вплив фактора: + 1,52			

З таблиці 2.13 видно збільшення сум вище перелічених показників. Проте, коефіцієнт оборотності капіталу у 2023 та 2024 роках знизився у порівнянні з 2022 роком з рівня 4,2 до 1,6 у 2023 році та 1,8 у 2024 році. Таке зниження свідчить про те, що у даному підприємстві кругообіг грошей (у формі товар-гроші-товар) здійснюється майже 2 рази на рік (2022 та 2024), проти 4 у 2022 році.

При внутрішньому аналізі більш докладно вивчаються причини зміни рентабельності продажів на ТОВ СП “XXXXXXXXXX”. Її рівень можна збільшити за рахунок скорочення витрат або підвищення цін. Проте при рості цін можливо зниження попиту на продукцію і як наслідок уповільнення оборотності активів. У результаті приріст рентабельності капіталу за рахунок росту цін може компенсуватися за рахунок зниження коефіцієнта його оборотності і загальна прибутковість капіталу не поліпшиться.

На аналізованому ТОВ СП “XXXXXXXXXX” (табл 2.10) тривалість обороту сукупного капіталу у 2024 році порівняно з 2023 роком зменшилася на

25 днів, а оборотного капіталу – на 80 днів.

Таблиця 2.14

Аналіз тривалості обороту капіталу на ТОВ СП «XXXXXXXXXX»

Показник	Роки			Відхилення, +/-		
	2022	2023	2024	2024/ 2023	2024/ 2022	2023/ 2022
Чиста виручка від реалізації продукції, тис. грн	7528	5652,1	7840,4	+2188,3	+312,4	-1875,9
Середньорічна вартість функціонуючого капіталу, тис. грн	2074	4227,8	5044,9	+817,1	+2970,9	+2153,8
у тому числі оборотного	1804	3099,6	2590,1	-509,5	+786,1	+1295,6
Питома вага оборотних активів у загальній сумі капіталу, %	87	73	51	-22,0	-36,0	-14,0
Коефіцієнт оборотності всього капіталу	4,2	1,6	1,8	+0,2	-2,4	-2,6
у тому числі оборотного	4,2	1,8	3,0	+1,2	-1,2	-2,4
Тривалість обороту всього капіталу	86	225	200	-25,0	+114,0	+139,0
у тому числі оборотного	86	200	120	-80,0	+34,0	+114,0

З даних, наведених у таблиці можна зробити висновок, що зростання вартості функціонуючого та оборотного капіталу є позитивним фактором для діяльності підприємства, проте все ж таки необхідно пришвидшити тривалість обороту капіталу. Пришвидшення оборотності капіталу дасть змогу збільшити прибуток фірми та ефективніше використовувати власний капітал.

Зробимо розрахунок впливу даних на зміну рівня ROE (табл. 2.15). Проте, необхідно врахувати те, що ТОВ СП «XXXXXXXXXX» у структурі капіталу немає довгострокових зобов'язань, а лише поточні і при цьому їх загальна сума щороку зменшується, а сума власного капіталу – збільшується. Дані про розміри поточних зобов'язань та власного капіталу містяться у балансі СП і становлять відповідно:

1) розмір поточних зобов'язань у 2022 році – 2 484,9 тис. грн., у 2023 році – 921,8 тис. грн., у 2024 році – 384,6 тис. грн.;

2) величина власного капіталу у 2022 році – 2 073,1 тис. грн., у 2023 році – 4 227,8 тис. грн., у 2024 році – 5 044,9 тис. грн.

Таблиця 2.15

Розрахунок впливу даних на зміни рівня ROE на ТОВ СП «XXXXXXXXXX»

Показник	2022	2023	2024
1	2	3	4
Балансовий прибуток, тис. грн	422	334,9	1153,8
Податок на прибуток, тис. грн	330	105,2	336,7
Прибуток після сплати податків, тис. грн	92	229,7	817,1
Чиста виручка від всіх видів продажу, тис. грн	7528	5652,1	7840,4
Загальна середньорічна сума капіталу, тис. грн	2074	4227,8	5044,9
Рентабельність сукупного капіталу, %	4,44	5,43	16,2
Рентабельність продажу після сплати податків, %	1,2	4,1	10,4
Коефіцієнт оборотності капіталу	4,2	1,6	1,8
Мультиплікатор капіталу (фінансовий важіль)	119,9	21,8	7,6
Рентабельність власного капіталу після сплати податків, %	4,4	5,4	16,2

Загальна зміна ROE у 2024 році становить $16,2 - 5,4 = + 10,8 \%$, у 2020 році $+ 1 \%$ ($5,4 - 4,4 = + 1,0$). Зміна рентабельності власного капіталу (ROE) відбулася за рахунок таких змін:

2023 рік	2024 рік
а) рентабельності продажів	а) рентабельності продажів
$(4,1 - 1,2) \times 4,2 \times 119,9 = + 1460,4 \%$	$(10,4 - 4,1) \times 1,6 \times 21,8 = + 219,7 \%$
б) оборотності капіталу	б) оборотності капіталу
$(1,6 - 4,2) \times 4,1 \times 119,9 = - 1050,6 \%$	$(1,8 - 1,6) \times 10,4 \times 7,6 = + 35,3 \%$
в) мультиплікатора капіталу	в) мультиплікатора капіталу
$(21,8 - 119,9) \times 1,6 \times 4,1 = - 408,8 \%$	$(7,6 - 21,8) \times 1,8 \times 10,4 = - 265,8 \%$

Отже, прибутковість власного капіталу (особливо у 2024 році) зросла в основному завдяки прискоренню оборотності капіталу і підвищенню рівня фінансового важеля.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

3.1 Проблеми обліку й аналізу інвестицій та напрямки їх вдосконалення з метою підвищення їх ефективності

Облік довгострокових інвестицій потрібно систематично й всебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу.

Неефективність використання інвестицій призводить до низької платоспроможності підприємства і, як наслідок, до можливих перебоїв у постачанні, виробництві та реалізації продукції; до невиконання плану прибутку, зниження рентабельності підприємства, до загрози економічних санкцій. Основні проблеми обліку фінансових інвестицій наведено у Дод. В.

На рівень ефективності використання вкладень, їхню результативність (віддачу) впливає велика кількість різноманітних організаційно-економічних чинників. Без ретельного врахування таких у практиці сучасного господарювання неможливо досягти максимальної прибутковості інвестування виробництва та інших сфер діяльності підприємств. Найбільш істотний вплив на ефективність вкладень справляють групи чинників, що визначають структуру і тривалість інвестиційно-відтворювальних процесів, ефектоутворюючу спроможність економічних методів управління ними з боку відповідних суб'єктів господарювання.

У вітчизняній практиці для аналізу ефективності інвестицій широко застосовуються комплекс показників фінансового стану підприємства, що характеризують ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість та показники рентабельності. Проте сукупність даних показників в більшій мірі розкриває стан підприємства для управлінського персоналу, аніж ефективність інвестицій в дане підприємство для інвесторів в межах певного інвестиційного горизонту. Тому існує потреба у вдосконаленні інвестиційних моделей, які б

передбачали застосування математичних моделей, за допомогою яких може здійснюватися оцінка ефективності інвестицій по відношенню до запланованої мети і системи цілей, виходячи з певної кількості параметрів і функціональних взаємозв'язків. Відсутність розроблених нових моделей оцінки ефективності інвестицій не дозволяє забезпечувати підприємства факторами виробництва підтверджує актуальність даного дослідження.

З метою забезпечення перманентного ефективного аналізу ефективності прийняття інвестиційних рішень на ТОВ СП «XXXXXXXXXX», представникам менеджменту необхідно налагодити порядок формування необхідних інформаційних потоків за певними правилами, серед яких можна виділити: необхідність проведення оцінки альтернативних варіантів здійснення інвестиційних проектів як взаємо-виключних напрямів інвестицій; всі управлінські рішення повинні характеризуватися стандартним набором показників, а саме: витрати праці, прибуток, соціальний ефект та інше; порядок аналізу фінансових показників, зокрема доходів і витрат на кожному з етапів реалізації інвестиційного проекту; порядок визначення ризиків від здійснення проекту; можливість коригування доходів і витрат з врахуванням зон ризику.

При визначенні достатності інвестиційних ресурсів необхідно враховувати майбутні власні надходження суб'єкта підприємництва, в тому числі і очікуваний прибуток, що може бути спрямований в якості інвестиційних ресурсів. Для акціонерів інвестиційний аналіз має базуватися на основі індивідуальних грошових потоків, з врахуванням простих та привілейованих акцій. З метою належної оцінки ефективності інвестицій інвестору необхідно мати необхідну інформацію щодо варіантів прийняття рішень, з питань розподілу отриманих прибутків підприємства за наявності різних показників фінансових результатів. Це надасть змогу посилити контроль власників щодо ефективності використання їх ресурсів, реалізуючи право його голосу на загальних зборах акціонерів.

Враховуючи, що, окрім виплати дивідендів, основними напрямками використання прибутків (між якими є постійна суперечність) є реінвестування, механізм впровадження якого повинен базуватися на визначенні таких

принципів: необхідність дотримання концепції підтримки власного капіталу; розробка і реалізація послідовної дивідендної політики.

Основним недоліком аналізу інвестицій в ТОВ СП «XXXXXXXXXXXXXX» є відсутність взаємопоеднання економічних розрахунків маркетингових досліджень як на етапі розробки інвестиційного проекту, так і в процесі його реалізації з фактичними фінансовими показниками. Управлінський облік, на сьогодні в Україні не має методично розроблених критеріїв формування економічної інформації на основі маркетингових досліджень.

При розробці методики аналізу інвестицій необхідно враховувати комплексний підхід на основі визначення сукупності необхідних показників аналізу інвестицій для можливості надання поглибленої інформації інвесторам. Наприклад, для засновників можна передбачити сукупність наступних показників (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Показники ефективності інвестицій в пайові цінні папери

Показники	Значення показника за періодами життєвого циклу інвестицій		
	Одиниця вимірювання	Базовий період	Звітний період
1. Поток реальних грошових надходжень (ряд. 2+3+4) * ризик			
2. Максимальні дивіденди (чистий прибуток, передбачений для розподілу акціонерами)			
3. Нерозподілений прибуток попередніх періодів, що припадає на частку відповідних акціонерів			
4. Доходи від реалізації активів в кінці реалізації інвестиційного проекту, за вирахування витрат на їх ліквідацію			
5. Витрати пов'язані з інвестуванням (ряд 6+7+8)			
6. Витрати пов'язані з придбанням акцій			
7. Податки, пов'язані з виплатою дивідендів			
8. Податок на доходи від реалізації активів в кінці розрахункового періоду			
9. Грошові потоки за акціями			
10. Грошові потоки в дефлірованих цінах			
11. Коефіцієнт дисконтування			
12. Коефіцієнт розподілу			
13. Дисконтовані грошові потоки (ряд 9*10*11)			

14 Внутрішня норма доходності інвестицій для акціонера			
15. Коефіцієнт левереджу			
16. Відсоток покриття			
/ 7. Коефіцієнти для інвесторів			
18. Прибуток на вкладені акціонерами кошти			
19. Дивіденд на акцію			
20. Прибуток на акцію			
21. Дивідендне покриття			
22. Ціна/прибуток			
23. Дохід за дивідендами			

Для оцінки ефективності інвестиційних витрат необхідно здійснювати комплексну оцінку спроможності суб'єкта підприємництва реалізувати інвестиційний проект. Комплексне поєднання аналізу показників ефективності інвестицій наведено за допомогою рис. 3.1.

Рис. 3.1. Основні компоненти аналізу ефективності інвестицій

Отже, розглядаючи інвестиційний аналіз, поряд з ефективністю використання ресурсів необхідною умовою є проведення аналізу якості управління інвестиційним процесом. Такий аналіз повинен передбачати:

- аналіз поточного стану інвестиційного процесу, що включає аналіз інвестиційної привабливості, інвестиційної активності;
- аналіз повноти виконання планових показників та їх фактична ефективність (доходи, витрати, рентабельність, соціальний ефект);
- аналіз розроблених заходів з метою забезпечення утримання економічних показників та інвестиційної привабливості суб'єкта підприємництва;

– аналіз якості зміни параметрів соціально-економічної системи за рахунок обсягу і структури інвестування.

Враховуючи часовий період реалізації інвестиційного проекту, Я. Лудченко пропонує оцінювати ефективність інвестицій з застосуванням таких методів: метод ланцюгового повторення в межах тривалості дії проекту; метод нескінченного ланцюгового повторення порівнюваних варіантів; метод еквівалентного ануїтету.

Оцінюючи ефективність інвестицій ТОВ СП «XXXXXXXXXXXXXX», необхідно враховувати, що підприємство, яке функціонує, є досить унікальним товаром і значно відрізняється від самостійно відокремлених елементів активу балансу. Тому для аналізу ефективності інвестицій необхідно враховувати доходність акцій з врахуванням життєвого циклу інвестиційного проекту та інвестиційного горизонту, що визначається інвестором.

3.2. Особливості митного оформлення надходження частки іноземних інвестицій у статутний капітал

Спеціальне законодавство України у сфері іноземного інвестування передбачає певні особливості участі іноземних юридичних та фізичних осіб у підприємствах, що створюються на території України. Серед таких особливостей – спеціальна пільга зі звільнення від обкладення митом майна іноземного інвестора, що ввозиться в Україну в якості внеску до статутного капіталу спільного підприємства. Ця пільга передбачена ст. 18 Закону України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 р. Згідно із Законом про інвестиції майно, що ввозиться в Україну як внесок іноземного інвестора до статутного капіталу підприємства з іноземними інвестиціями (крім товарів для реалізації або власного споживання), звільняється від обкладення митом [38].

Пропуск такого майна на територію України здійснюється на підставі виданого підприємством простого векселя на суму мита з відстроченням платежу не більше ніж на 30 календарних днів із дня оформлення ввізної

митної декларації. Вексель погашається і ввізне мито не справляється, якщо в період, на який дається відстрочення платежу, зазначене майно зараховане на баланс підприємства і податкова інспекція за місцезнаходженням підприємства зробила відмітку про це на примірнику векселя.

Якщо протягом трьох років з часу зарахування іноземної інвестиції на баланс підприємства з іноземними інвестиціями майно, що було ввезене в Україну як внесок іноземного інвестора до статутного капіталу зазначеного підприємства, відчужується, у тому числі у зв'язку з припиненням діяльності підприємства (крім вивезення іноземної інвестиції за кордон), воно сплачує ввізне мито, яке обчислюється виходячи з митної вартості цього майна, перерахованої у валюту України за офіційним курсом, визначеним Національним банком України на день здійснення відчуження майна.

Отже, згідно із Законом про інвестиції для отримання пільги слід дотримуватися певних умов (табл. 3.2). З положень Закону про інвестиції випливає, що отримання пільги полягає у видачі підприємством векселя і подальшому його погашенні митницею. До початку митного оформлення майна підприємство має зареєструвати в установленому порядку зміни до установчих документів, які відображають внесення майна як внеску іноземного інвестора до статутного капіталу підприємства.

Таблиця 3.2

Умови для отримання пільги щодо оподаткування іноземної інвестиції
як внесок у статутний капітал СП

Умова	Статус отримання пільги
1. Майно іноземного інвестора, що ввозиться в Україну, має ввозитися в якості внеску до статутного капіталу підприємства	Майно проходить процедуру митного оформлення та ввозиться на територію України без сплати ввізного мита
2. Підприємство, до статутного капіталу якого вноситься майно, повинне мати статус підприємства з іноземними інвестиціями	
3. Підприємство має видати простий вексель на суму ввізного мита з відстроченням платежу не більше ніж на 30 днів із дня оформлення ввізної митної декларації	
4. Майно має бути зараховане на баланс підприємства	Вексель погашається митницею. Підприємство отримує пільгу і не сплачує ввізне мито
5. Податкова інспекція за місцезнаходженням підприємства має підтвердити зарахування майна на баланс шляхом, зробивши відповідну відмітку на примірнику векселя	

6. До закінчення встановленого 30-денного строку підприємство має подати відповідному митному органу, що здійснював митне оформлення майна, примірник векселя з відміткою податкової	
7. Майно не має відчужуватися підприємством протягом трьох років з дати зарахування його на баланс підприємства	Пільга зберігається за підприємством

Врегулювання порядку видачі, обліку і погашення векселя Закон про інвестиції відносить до компетенції Кабінету міністрів України. На виконання норм Закону про інвестиції Кабмін постановою від 07.08.1996 р. № 937 затвердив відповідний Порядок видачі, обліку і погашення векселів, виданих під час ввезення в Україну майна як внеску іноземного інвестора до статутного фонду підприємства з іноземними інвестиціями, а також за договорами (контрактами) про спільну інвестиційну діяльність, і сплати ввізного мита в разі відчуження цього. Враховуючи, що погашення векселя митницею здійснюється після підтвердження податковою зарахування майна на баланс, п. 7 Порядку погашення векселя визначає перелік документів, що їх подають до податкової для отримання такого підтвердження. У вказаному переліку особливу увагу привертає останній пункт, згідно з яким податковій необхідно надати «документи про державну реєстрацію іноземної інвестиції». Тобто, перш ніж звертатися до податкової з метою погашення векселя, необхідно зареєструвати іноземну інвестицію [25; 34].

Отже, у процедурі отримання пільги з'являється нова умова – реєстрація інвестиції. У такий спосіб Порядок погашення векселя імовірно відображає положення ч. 2 ст. 13 Закону про інвестиції, відповідно до якого «незареєстровані іноземні інвестиції не дають права на одержання пільг та гарантій, передбачених цим Законом». Тобто для отримання пільги майно має набути статусу інвестиції, для чого його необхідно зареєструвати.

Відповідно до п. 5 Положення про порядок державної реєстрації іноземних інвестицій, затвердженого постановою Кабміну від 07.08.1996 р. № 928, документом, що підтверджує факт здійснення державної реєстрації інвестиції, є інформаційне повідомлення про внесення інвестиції. Інформаційне повідомлення заповнюється за встановленою формою і подається до органу державної реєстрації інвестиції разом з іншими документами, які

необхідні для реєстрації відповідно до п. 3 Положення про інвестиції. Тобто для реєстрації інвестиції необхідно звернутися до податкової, щоб підтвердити фактичне внесення інвестиції шляхом проставлення відповідної відмітки на інформаційному повідомленні.

Таким чином, щоб отримати пільгу, необхідно двічі звернутися до податкової: спочатку в процесі реєстрації інвестиції з метою підтвердження її фактичного внесення, а потім – з метою погашення векселя для встановлення факту зарахування майна на баланс підприємства. Ця процедура регулюється одним нормативно-правовим актом, а саме Порядком підтвердження органами державної податкової служби інформаційних повідомлень про фактичне внесення іноземних інвестицій та векселів, виданих під час увезення в Україну майна як внеску іноземного інвестора до статутного фонду підприємства з іноземними інвестиціями, а також за договорами (контрактами) про спільну інвестиційну діяльність.

Коли всі процедури з реєстрації інвестиції і підтвердження векселя завершені, підприємство може звернутися до митниці із проханням погасити вексель. Згідно з Порядком погашення векселя, коли митниця отримує копію останнього з відміткою податкової, на його лицьовому боці проставляються напис «Погашено» і дата, які скріплюються підписом начальника (заступника начальника) і печаткою митного органу.

Порядок погашення векселя не передбачає ні особливої процедури погашення векселя митницею, ні додаткових документів, які їй слід надати. Однак на практиці митниця вимагає значно більший пакет документів, ніж копія векселя з відміткою податкової. Так, митниця часто вимагає копії установчих документів, інформаційного повідомлення тощо. У такий спосіб перевіряється факт державної реєстрації інвестиції, а також відповідність зареєстрованої інвестиції тій, що заявлена у ввізній митній декларації. Схематично процедура отримання пільги наведена у дод. Д.

Порядок підтвердження дає податковій 15 днів для підтвердження як інвестиції, так і векселя. Тобто в найгіршому випадку лише розгляд документів податковою може зайняти 30 днів. А якщо додати три дні, які має у своєму

розпорядженні орган реєстрації, не важко з'ясувати, що підприємство не встигне погасити вексель протягом встановлених 30 днів. Слід також враховувати, що завдяки нечітким вимогам Положення про інвестиції до переліку документів, що подаються для реєстрації, орган реєстрації може повертати документи та вимагати надання нових, що займає значно більше часу, ніж передбачені три дні.

З цього випливає, що задекларовані можливості ще не означають їх практичної реалізації. Законодавець декларує спрямованість українського законодавства на залучення іноземних інвестицій в Україну шляхом створення сприятливих умов для інвестиційної діяльності, прикладом чого є законодавче встановлення пільги. Проте процедура її отримання непроста, відповідні стадії неузгоджені, а сам процес реалізації права на пільгу бюрократичний і складний.

Отже, намагаючись отримати пільгу, необхідно, по-перше, ретельно готувати документи, що їх вимагають митниця, орган реєстрації та податкова. Це, зокрема, стосується установчих документів (зазвичай статут підприємства), у яких за загальним правилом зазначаються майно, внесене інвестором, вид майна та його вартість, і рішення уповноваженого органу (наприклад, протоколу загальних зборів учасників, рішення власника тощо, залежно від організаційно-правової форми підприємства) про внесення майна як внеску до статутного капіталу і затвердження відповідних змін до статуту. По-друге, всі особи, відповідальні за ту чи іншу стадію отримання пільги, мають працювати оперативно й узгоджено. Адже зволікання та неуважність можуть створити додаткові перешкоди на шляху реалізації будь-якої з описаних процедур, унаслідок чого підприємство не встигне погасити вексель протягом 30 днів і муситиме сплатити ввізне мито.

Доцільність створення спільних підприємств зумовлена рядом переваг, що мають дані підприємства порівняно з використанням інших форм міжнародного економічного співробітництва, а саме:

1. обмеження підприємницького ризику (учасники СП ризикують не всім капіталом, а тільки часткою, обмеженою внеском у статутний капітал);
2. СП є часто єдиною можливістю проникнення іноземної фірми на

національний ринок, спрощення процесу організації справи, забезпечення зв'язків з місцевими постачальниками, органами влади, банківськими структурами;

3. СП кооперують фінансові та матеріальні ресурси партнерів, що формують оптимально поєднану матеріально-технічну базу, яку не спроможні самостійно створити ні вітчизняні, ні іноземні учасники. Це забезпечує гнучкість та мобільність підприємства й дозволяє оптимізувати весь ланцюг виробничого циклу, який включає техніко-технологічне забезпечення, безпосередньо процес виробництва та комерційну діяльність;

4. СП гарантує найбільшу соціальну ефективність співробітництва, оскільки його працівники мають, як правило, більшу соціальну захищеність порівняно з працівниками національних підприємств (відбувається це завдяки відсутності обмежень на підвищення заробітної плати працівників СП, уважнішому підході до проблем персоналу з боку іноземних засновників; фонди, що формуються на великих спільних підприємствах, дозволяють вирішувати житлові проблеми тощо).

Головна перевага створення підприємства з часткою іноземного капіталу полягає в тому, що матеріально-технічне постачання виробництва, збут продукції, фінансування поточних та інвестиційних операцій, добір персоналу, повне соціальне забезпечення своїх працівників вони здійснюють на основі принципів кооперації, що передбачає комплексне використання зусиль партнерів для взаємодії в усіх виробничих та збутових сферах. Крім того, учасники підприємства вкладають у процес виробництва власний капітал, і тому виникають вимоги, гарантії, що забезпечують захист вкладеного капіталу і можливість його повернення завдяки спільним економічним інтересам. Головними мотивами використання СП як стратегії входження в зарубіжний ринок є наступні складові:

- зниження капітальних витрат і ризику при створенні нових потужностей;
- придбання джерел сировини чи нової виробничої бази, розширення діючих виробничих потужностей;

- нижча вартість факторів виробництва, особливо трудових ресурсів;
- можливість уникнення циклічної та сезонної нестабільності виробництва;
- отримання нових каналів реалізації продукції;
- можливість проникнення на конкретні географічні ринки та набуття управлінського досвіду на них.

Гнучкість і мобільність форми залучення іноземних інвестицій дозволяє оптимізувати увесь ланцюг виробничого циклу в галузях економіки, який включає техніко-економічне забезпечення товаровиробників, безпосередньо процес виробництва продукції та комерційну діяльність.

Крім того, участь вітчизняних товаровиробників надає керівникам і спеціалістам можливість оволодіти сукупністю відповідних знань, прийомів і навичок, тобто комерційною майстерністю. Л. В. Чернишова включає її до складу вміння укладати контракти й розраховувати ціни, правильно обирати час і способи виходу на ринок, розробляти систему комерційних переговорів, вести ділове листування, володіти знаннями особливостей ділового протоколу тощо. Посилаючись на міжнародний досвід можна з упевненістю сказати, що в умовах економічної нестабільності макроекономічні інтереси повинні бути пріоритетними й вирішальними в будь-якій сфері діяльності. Актуальним у цьому контексті стає визначення макроекономічної діяльності розвитку спільних підприємств України.

В літературі розглядається низка економічних цілей приймаючої країни щодо створення спільних підприємств [36, 50]. Для України в узагальненому вигляді їх можна представити таким чином :

1. Спільні підприємства відкривають простір для реконструкції та модернізації виробничого апарату без нової заборгованості. Вони можуть стати каталізатором розвитку приватного підприємництва.

2. СП означають надходження додаткових коштів для вкладання капіталу в економіку України й зумовлюють позитивні тенденції економічного росту.

3. СП сприяють залученню сучасних, новітніх технологій, ноу-хау у сфері менеджменту та маркетингу, а також створенню нових та збереженню

існуючих робочих місць.

4. Іноземний партнер залучається до економічного життя країни. Він зацікавлений у якнайвищій продуктивності та рентабельності капіталовкладень. Завдяки перспективним чи ретроспективним зв'язкам з'являються важливі імпульси для вітчизняного виробництва.

5. СП стимулюють інтеграцію в систему міжнародного поділу праці. Завдяки цьому вони сприяють підвищенню конкурентоспроможності й створюють для партнера з України трамплін для експорту.

Специфічною особливістю підприємств є те, що вони виникають на технологічній основі, тобто іноземний партнер надає нову технологію та часткове її забезпечення. СП в цьому плані мають певні переваги у порівнянні з іншими комплексними формами кооперації: передача патентів, ліцензій, «ноу-хау» тощо. Вони забезпечують більш швидке запровадження нової технології у виробництво, дозволяють гнучко регулювати передачу технологій, гарантують жорсткий контроль за використанням економічних ресурсів.

Безперечно, будь-яке явище має свої плюси та мінуси. Переваги та недоліки прямих іноземних інвестицій у формі внеску у статутний капітал СП для приймаючої країни наведено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Переваги та недоліки прямих іноземних інвестицій у формі внеску у статутний капітал для приймаючої країни

Переваги (+)	Недоліки (-)
Імпорт прямих підприємницьких капіталів веде до збільшення виробничих потужностей та ресурсів.	Імпортовані через СП ресурси потребують окупності та отримання прибутку, який потім репатріюється.
Поширення передової технології і управлінського досвіду, як наслідок, підвищення кваліфікації трудових ресурсів.	Спільні підприємства залучають ресурси у своїх цілях, які можуть не збігатися з національними.
Мобілізація і більш продуктивне використання національних ресурсів; сприяння розвитку національної науково-дослідної бази.	СП як канали передачі технологій часто стають відносно закритими анклавами у національній економіці, слабо пов'язаними з іншою її частиною, на яку, проте, падають витрати із забезпечення функціонування анклавів.
СП як спосіб відновити або підтримати діяльність в умовах кризи.	Суттєві експортні надходження найбільш реальні у сировинних галузях в той час, коли в обробній промисловості іноземні інвестиції мають переважно імпорто-

	замісуючий характер.
Стимулювання конкуренції і пов'язані з цим позитивні явища (підриг позицій місцевих монополій, зниження цін та підвищення якості продукції, що заміщає як імпорт, так і застарілі вироби місцевого виробництва).	Являючи собою форму проникнення на зарубіжний ринок, СП можуть вступати в угоду з діючою на місцевому ринку олігополією (або ще гірше – монополією).
Підвищуються попит та ціни на національні (місцеві) фактори виробництва.	Нерегульований розвиток СП може підсилити соціальне розшарування, розшарування значної частини приймаючих країн та маси споживачів.
Збільшуються експортні надходження у вигляді податків на діяльність міжнародних СП.	СП можуть також справляти стримуючий вплив на національне підприємство, поглинаючи фінансові накопичення у місцевій та іноземній валюті.
В умовах слабого контролю використання держпозик ризик з місцевих переноситься на іноземних інвесторів, які самостійно вирішують проблему самокупності.	СП можуть створюватись як тіньова структура для незаконних економічних дій на території реципієнта інвестицій.

Отже, створення загальноприйнятих, правових та інституційних умов для інвестування, є передумовою успішного створення та функціонування підприємств з часткою іноземного капіталу. При реалізації проектів, що відповідають державним пріоритетам, в основу покладено застосування певних пільг та спрощення загальних умов інвестування. Оптимальне використання іноземного капіталу дозволить поліпшити інвестиційний клімат і призведе до раціоналізації інвестиційного середовища та сприятиме економічному зростанню країни.

3.3. Застосування SWOT-аналізу з метою встановлення ефективності діяльності на ТОВ СП «XXXXXXXXXXXXXXXXX» як чинника інвестиційної привабливості підприємства

В умовах ринкової економіки найважливішим завданням будь-якого суб'єкта господарювання є постійний контроль за об'ємом продажів і доходами, оскільки при швидко мінливому попиті і конкуренції, що загострюється істотно зростає ризик незатребуваності продукції (робіт, послуг). Для своєчасної оцінки поточної ситуації, прийняття збалансованих рішень, для управління доходами і

прибутком організації як основними показниками фінансових результатів функціонування організації необхідний оперативний аналіз, а в ряді випадків – моніторинг обсягу продажів, виручки, прибутку.

SWOT-аналіз – це аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища організації. Аналізу підлягають сильні сторони (Strength), слабкі сторони (Weakness) внутрішнього середовища, а також можливості (Opportunities) і загрози (Threats) зовнішнього середовища організації. Методологія SWOT-аналізу передбачає спочатку виявлення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз, після цього встановлення зв'язків між ними, які в подальшому можуть бути використані для формулювання стратегії організації.

Відповідно до проведеного SWOT – аналізу варто виділити основні парні комбінації та віднести їх до стратегічних проблем чи стратегічних альтернатив розвитку. У результаті проведеного аналізу ми визначили сильні та слабкі сторони досліджуваного підприємства та виявили загрози та можливості (див. дод. Ж).

Стратегічні проблеми:

1. Провідні конкурентні позиції на внутрішньому ринку (1) і можливість привернути увагу потенційних клієнтів через участь у міжнародних виставках, тендерах (3);
2. Провідні конкурентні позиції на внутрішньому ринку (1) і впровадження на ринок конкурентів (3);
3. Постійні атаки з боку ключових конкурентів (3) та технологічні прориви в інших країнах, що зменшують конкурентоспроможність вітчизняної продукції (3);
4. Відсутність достатніх позикових коштів (3) та нестабільна політична ситуація (3).

Стратегічні альтернативи:

1. Продукція відповідає міжнародним стандартам ISO 9001, ISO 14001 (3) та включення підприємства до переліку традиційних імпортерів (3);
2. Підприємство має великий досвід роботи на вітчизняному та зарубіжному ринках (3) та співпраця із закордонними фірмами стримується

недосконалістю українського законодавства (3);

3. Відсутність навичок у молодих спеціалістів щодо управління персоналом (3) і наявність нових сучасних технологій виробництва традиційних видів паперових виробів, що дозволяють значно знизити собівартість готової продукції (3);

4. Відсутність достатніх позикових коштів (3) та нестабільна політична ситуація (3).

Після проведеного аналізу варто зробити висновок, що ТОВ СП «XXXXXXXXXXXXXXXX» варто вибрати таку корпоративну стратегію фірми, як «Максі-Максі», тому, що підприємство має переваг більше слабкостей та можливостей більше загроз.

Даний аналіз дозволив нам виявити коло стратегічних альтернатив подальшого розвитку підприємства. З теорії ринково орієнтованих систем управління відомо, що результатів можна досягти шляхом використання можливостей, а не шляхом вирішення проблем. Використання можливостей підприємства – ознака вдало обраній стратегії підприємства.

Також велику увагу варто приділити позиціонуванню товару і його рекламі не тільки на нових ринках, але й у місті. Відзначимо основні принципи для позиціонування товарів ТОВ СП «XXXXXXXXXXXXXXXX» в цільовому сегменті:

- позиціонування, засноване на відмінних рисах товару – використання натуральних інгредієнтів;
- позиціонування, засноване на особливому способі використання товару – упакування;
- позиціонування, орієнтоване на певну категорію споживачів – якість товару і його смак;
- позиціонування по відношенню до конкуруючого товару – імпорتنі товари та товари, засновані на заміниках.

Основними методами просування товарів є реклама, стимулювання збуту і пропаганда. Реклама є неособисті форми комунікації, здійснювані за

посередництвом платних засобів поширення інформації, з чітко вказаним джерелом фінансування. Завод, плануючи використання коштів реклами повинна добре знати які показники охоплення частотності, і сили впливу забезпечує той чи інший засіб.

Для вибору носія реклами та часу її виходу слід визначити охоплення аудиторії, відносний тариф, індекс вибірконості. Необхідно провести такі заходи:

1. Розсилка брошур про діяльність ТОВ СП «XXXXXXXXXXXXXXXXX» на підприємства виробництва продуктів харчування, у великі магазини поштою з метою інформування потенційних клієнтів про діяльність фабрики.

2. Друк у провідних газетах серій статей, що розповідають про продукцію ТОВ СП «XXXXXXXXXXXXXXXXX» у пресі, з метою створення та утримання позитивного іміджу продукції.

3. Випуск рекламного ролика на телебаченні, й опублікування в газеті тобто задіяти ЗМІ з метою рекламування товару. Реклама в соціальних мережах.

4. Випуск книги про історію розвитку СП, про досягнення і проблеми підприємства і так далі використовуючи засоби торгівлі для формування громадської думки.

5. Розміщення широкоформатних плакатів з рекламою нової продукції у великих магазинних міста, адже саме вони є найбільшим джерелом збуту даної продукції. Також розміщення банерів на вулиці міста.

6. Необхідно друкувати фірмовий знак підприємства на упаковці, розробити єдину концепцію упаковки, тобто, щоб вона була в єдиному стилі, але в той же час різна. Це допоможе покупцеві швидше знайти продукцію фабрики серед інших виробів, зробить продукцію більш пізнаваною. Важливу роль відіграє робота з клієнтами, що дозволить у підсумку збільшити обсяг продажів у цілому:

1. Необхідно організувати постійну, добре налагоджену доставку продукції:

- встановити дні доставки у віддалені райони;
- відповідність штату вантажників за штатним розкладом;
- наявність необхідної кількості транспортних засобів і водіїв.

2. Висока якість обслуговування:

- інформувати клієнта про всі зміни в роботі підприємства;
- інформувати клієнта про що з'явилися новинки, надання рекламного матеріалу, рекламного продукту;
- звернути увагу на швидкість доставки;
- відстеження асортименту, як у торговельному залі, так і в складському приміщенні;
- інформування про зміни асортименту.

3. Збереження знижок клієнтам навіть при простроченні платежу:

для клієнта:

- це дає клієнтові впевненість у тому, що він отримає свою продукцію і постійну знижку;
- знижує ризик втрати клієнта, тим самим дає можливість контролювати обсяги продажів;

4. Збільшити відстрочення платежу до 10 банківських днів, це дає можливість здійснити мінімум 2 заявки, що збільшить оборотність товару, за рахунок чого збільшиться обсяг.

В цілому можна стверджувати, що досліджуване підприємство вдало використовує свої потенційні можливості, що свідчить про ефективні управлінські рішення.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено теоретико-методичне обґрунтування обліково-аналітичного забезпечення іноземного інвестування.

У результаті ґрунтовного аналізу праць вітчизняних вчених узагальнено сутнісні характеристики обліково-аналітичного забезпечення іноземного інвестування. Проаналізовано нормативно-правове забезпечення інвестування з метою забезпечення ефективного обліку та аналізу. Узагальнено міжнародний досвід здійснення обліку інвестицій задля запровадження його в практиці вітчизняних підприємств.

У результаті аналізу зовнішнього середовища досліджуваного підприємства визначено, що для іноземного інвестора, який працює в Україні, існують три основні групи ризиків воєнні та безпекові, валютні та фінансові, системні та регуляторні.

Іноземні інвестиції (ІІ) у період 2023–2025 років стикаються з подвійним впливом: високий безпековий ризик проти потенціалу відновлення.

Ризики та виклики для іноземного капіталу: безпековий ризик; капітальні обмеження; логістичні витрати. Відповідно конкурентними перевагами можуть стати: довіра до якості; (іноземний капітал та європейські стандарти виробництва (як у «XXXXXXXXXXXXXXXXX»)) є значною перевагою при роботі з великими західноукраїнськими та європейськими клієнтами; потенціал повоєнного відновлення: інвестори розглядають Україну як майбутній центр виробництва, оскільки вартість активів (землі, робочої сили) є відносно низькою; фінансова стабільність (наявність потужного материнського підприємства («MAPRO ltd»)) забезпечує стабільне фінансування (у формі кредитів, внесків у капітал) та сировинне забезпечення, що є критичним в специфіка ТОВ «XXXXXXXXXXXXXXXXX» як підприємства зі 100 % іноземного інвестування висуває низку унікальних вимог до обліково-аналітичної системи).

Процес залучення капіталу за рахунок зовнішніх джерел повинен проводитися з урахуванням вартості інвестованого капіталу. У результаті встановлення економіко-організаційної характеристики та аналізу основних фінансових показників було встановлено, що значення коефіцієнта фінансової незалежності зростає, у 2024 році становить 0,93, що у порівнянні з 2022 роком (0,45) на 51,61 % більше; коефіцієнт маневреності власного капіталу протягом останніх двох років (2023 та 2024 роки) залишається на стабільному рівні – 0,61; значне зростання коефіцієнта рентабельності власного капіталу у 2024 році (0,16, проти 0,05 та 0,04 у 2023 та 2022 роках відповідно) вказує на ефективність використання власного капіталу фірми.

При аналізі коефіцієнтів рентабельності власного капіталу найбільш широке розповсюдження отримала факторна модель фірми „Дюпон”. Метою моделі є визначення чинників, які впливають на ефективність роботи підприємства та оцінити їх вплив. Рентабельність власного капіталу підприємства залежить від трьох чинників: чистої рентабельності продажів; оборотності активів та структури джерел коштів, які були інвестовані в підприємство. Використання моделі Дюпон дає можливість оцінити рівень ефективності використання капіталу компанії (власного, інвестованого, оборотного), або іншими словами дає характеристику його прибутковості (рентабельності) із застосуванням коефіцієнтів ROA, ROI, ROE. Розраховано, що на рентабельність сукупного капіталу (ROA) підприємства з часткою іноземного капіталу впливає багато різних чинників, проте, виділяють два основні – це оборотність капіталу (Коб.) та рентабельність продажів (Rpn). Чим вищі значення останніх двох показників, тим ефективніше використовується капітал компанії.

Дослідження показали, що структура капіталу впливає на коефіцієнт рентабельності активів та власного капіталу, визначає систему коефіцієнтів фінансової стійкості та платоспроможності, формує співвідношення рівня прибутковості та ризику в процесі розвитку підприємства.

Політика формування власних фінансових ресурсів являє собою частину загальної стратегії формування капіталу підприємства, що полягає в забезпеченні необхідного рівня самофінансування його виробничого розвитку. ТОВ СП «XXXXXXXXXXXXXX» у складі своїх фінансових ресурсів немає залучених довгострокових коштів і це позитивно впливає на формування клієнтської бази. Проведені дослідження показали, що підприємство має достатній рівень власних коштів, які забезпечують ефективну діяльність та прибутковість фірми.

Встановлено, що у сфері іноземного інвестування передбачає певні особливості участі іноземних юридичних та фізичних осіб у підприємствах, що створюються на території України. Серед таких особливостей – спеціальна пільга зі звільнення від обкладення митом майна іноземного інвестора, що ввозиться в Україну в якості внеску до статутного капіталу спільного підприємства. Згідно із Законом про інвестиції майно, що ввозиться в Україну як внесок іноземного інвестора до статутного капіталу підприємства з іноземними інвестиціями (крім товарів для реалізації або власного споживання), звільняється від обкладення митом.

В цілому можна стверджувати, що досліджуване підприємство вдало використовує свої потенційні можливості, що свідчить про ефективні управлінські рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабець І. Г. Моделювання впливу прямих іноземних інвестицій на економіку України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2023. Вип. 52. С. 131–143. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/40945/2/GEB_2023v80n1_Babets_I-Simulation_of_the_impact_131-143.pdf (дата звернення: 01.12.2025).
2. Бондаренко Н. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління інвестиційним капіталом підприємств з іноземними інвестиціями. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 45. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-45-70 (дата звернення: 01.12.2025).
3. Бутинець, Ф. Ф. *Теорія бухгалтерського обліку: облік у зарубіжних країнах та міжнародні стандарти*. Житомир: ПП «Рута», 2017. 452 с. [монографія].
4. Васильєва В. О. Облік та аудит інвестицій в умовах євроінтеграції: порівняльний аспект МСФЗ та НП(С)БО. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Економіка та менеджмент*. 2021. Вип. 2 (87). С. 191–197. DOI: 10.32845/2304-5867-2021-2-191-197 (дата звернення: 01.12.2025).
5. Голов С. Ф., Пархоменко В. М. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами: монографія: монографія. Київ: Лібра, 2019. 512 с.
6. Державний класифікатор України. Класифікація організаційно-правових форм господарювання (ДК 002:2004) : затвердж. наказом Держкомстату України від 24.05.2004 № 208. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va208202-04>
7. ДП «Черкаський НДІТЕХІМ». *Аналітична оцінка ситуації у хімічній промисловості України та на внутрішньому товарному ринку хімічної*

продукції (2023–2024). Черкаси: НДІТЕХІМ, 2024. URL: <http://ndi-tehim.com/uk/> (дата звернення: 01.12.2025).

8. Жуковська В. В., Мельник В. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління інвестиційним капіталом: систематизація підходів. *Бізнес Інформ*. 2021. № 10. С. 288–294. DOI: 10.32983/2222-4459-2021-10-288-294.

9. Загородній А. Г., Вознюк Г. П. *Облік операцій з фінансовими інструментами (МСФЗ 9) в умовах інвестиційної діяльності: монографія*. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 320 с.

10. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 № 1576-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 49. Ст. 682. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>

11. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 № 93/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 19. Ст. 80. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 01.12.2025).

12. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 № 2275-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 13. Ст. 69. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19>

13. Заруба О. Г. Методичні підходи до обліку та оцінки внесків до статутного капіталу іноземними інвесторами. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2023. № 4. С. 135–140. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-4-325-135> (дата звернення: 01.12.2025).

14. Іваненко О. М., Петренко Р. С. Обліковий супровід оцінки інвестицій за справедливою вартістю: проблеми в умовах волатильності. *Економічний аналіз*. 2022. Т. 32. № 3. С. 201–208. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2022.03.201> (дата звернення: 01.12.2025).

15. Івахненко С. В., Олійник О. С. Трансфертне ціноутворення в обліково-аналітичній системі підприємств з іноземними інвестиціями. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2020. № 9. С. 4–11. URL:

<https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%96%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB> (дата звернення: 01.12.2025).

16. Коцупатрий М. М., Мосійчук Т. А. Методологічні засади обліку спільної діяльності з іноземним партнером. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. № 3 (44). С. 272–281. DOI: 10.55643/fcd.3.44.2022.3789 (дата звернення: 01.12.2025).

17. Крамаренко, Г. О., Чорна, М. В. *Управління фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання в умовах зовнішніх шоків: монографія*. Київ: КНЕУ, 2023. 310 с.

18. Кучеренко Т. Є. Обліково-аналітичне забезпечення контролінгу зовнішньоекономічної діяльності. *Облік і фінанси*. 2023. № 2 (100). С. 132–138. DOI: <https://doi.org/10.33150/2307-9878-2023-2-100-132> (дата звернення: 01.12.2025).

19. Лень, В. С., Бахрушин, В. Є. Облік та аудит зовнішньоекономічної діяльності: проблеми та перспективи: монографія. Київ: Знання, 2021. 420 с.

20. Литвиненко А. В. Облікове відображення впливу валютних ризиків на фінансові результати підприємств-резидентів. *Інфраструктура ринку*. 2023. Вип. 72. С. 136–141. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2023/72_2023_ukr/36.pdf (дата звернення: 01.12.2025).

21. Маслак М. В., Коваленко В. А. Методи оцінки ефективності інвестиційних проєктів з урахуванням ризику. *Економіка та управління підприємствами*. 2020. Т. 31, № 6. С. 135–142. URL: https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/31_70_6/19.pdf (дата звернення: 01.12.2025).

22. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» (IAS 21). *Офіційний переклад*. URL: https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni_standarti_finansovoi_zvitnosti (дата звернення: 01.12.2025).

23. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 28 «Інвестиції в асоційовані та спільні підприємства» (IAS 28). *Офіційний переклад*. URL:

https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni_standarti_finansovoi_zvitnosti (дата звернення: 01.12.2025).

24. Міжнародний стандарт фінансової звітності 10 «Консолідована фінансова звітність» (IFRS 10). *Офіційний переклад*. URL: https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni_standarti_finansovoi_zvitnosti (дата звернення: 01.12.2025).

25. Міщук В. А. Теоретичні засади обліку іноземного інвестування згідно нормативно- правових актів. *Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування* : тези доповідей IX міжнародної науково-практичної конференції здобувачів та молодих науковців. (м. Луцьк, 21 листопада 2025). – Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2025. С. 56–57. URL : https://vnu-taskid841251.s3.eu-north-1.amazonaws.com/s3fs-public/File/2025/11/zbirnyk-tez-konferentsii_21.11.2025-vnu-oblik.pdf.

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (НП(С)БО 1): затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 01.12.2025).

27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції» (НП(С)БО 12) : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 26.04.2000 № 91. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00> (дата звернення: 01.12.2025).

28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» (НП(С)БО 21) : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 № 193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0475-00> (дата звернення: 01.12.2025).

29. Ніколаєва А. А. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємств України в умовах воєнного стану: полімерна галузь. *Економіка та фінанси*. 2023. № 4. С. 115–122. DOI: \$10.33150/2307-9878-2023-4-115-122\$. URL: <https://doi.org/10.33150/2307-9878-2023-4-115-122> (дата звернення:

01.12.2025).

30. Ніколаєва Л. Л. Вплив МСФЗ на формування консолідованої фінансової звітності групи компаній. *Світ фінансів*. 2021. Вип. 3. С. 76–85. 18. DOI: 10.35835/2308-5128.2021.3.76-85 (дата звернення: 01.12.2025).

31. Огійчук, І. О., Фаріон, О. В. *Облік та оподаткування в системі трансфертного ціноутворення*.: монографія Житомир: ПП «Рута», 2022. 244 с.

32. Петренко Л. М., Сірко В. В. Аналіз фінансової стійкості підприємств з іноземними інвестиціями в умовах військових ризиків. *Фінанси України*. 2024. № 1. С. 98–105. URL: <https://fu.org.ua/> (дата звернення: 01.12.2025).

33. Податковий кодекс України : [в частині трансфертного ціноутворення (ст. 39), а також оподаткування іноземних доходів]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 01.12.2025).

34. Пушкар, М. С. Теорія і практика аналізу та аудиту інвестиційної діяльності: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 288 с.

35. Садовська І. В. Організаційно-методичне забезпечення обліку та аудиту внесків до статутного капіталу. *Облік і фінанси*. 2021. № 3 (93). С. 138–144. DOI: <https://doi.org/10.33150/2307-9878-2021-3-93-138> (дата звернення: 01.12.2025).

36. Фатенок-Ткачук А. О. Актуальні питання обліку розрахунків з іноземними інвесторами. *Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства*: матеріали VI науково-практичної міжнародної конференції (м. Львів, 10-11 жовтня 2024 р.). – Львів : НУ «Львівська політехніка, 2024. URL: <http://oaz.conf.lviv.ua/>

37. Фатенок-Ткачук А. О. Облікові процедури відображення внесків нерезидентів до статутного капіталу. *Актуальні проблеми обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю*: матеріали XI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Мукачєво, 26 жовтня 2023 року). Мукачєво: Мукачівський державний університет, 2023. URL: <http://www.msu.edu.ua>

38. Фатенок-Ткачук А. О., Вакуліна А., Януш Р. Облікові процедури в розрахунках з іноземними інвесторами. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 12, червень. С.162-167. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.12.162>
39. Фурман І. В. Проблеми розвитку та перспективи експортної діяльності підприємств полімерної галузі України. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 60. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-25> (дата звернення: 01.12.2025).
40. Хоменко Л. О., Савенко Н. В. Візуалізація даних у процесі формування управлінської звітності щодо інвестиційних проєктів. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2022. Вип. 104. С. 131–138. DOI: 10.37000/abps.2022.104.18 (дата звернення: 01.12.2025).
41. Швець, В. Г. Теоретико-методологічні засади обліку та контролю фінансових інвестицій: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 350 с.
42. Шелест М. С. Облікова політика підприємств з іноземними інвестиціями: формування та розкриття. *Бізнес Інформ*. 2023. № 6. С. 190–195. DOI: 10.32983/2222-Національний банк України. *Аналітичний звіт. Прямі іноземні інвестиції в Україну: динаміка та структура (за 2022–2024 рр.)*. Київ: НБУ, 2024. (дата звернення: 01.12.2025).
43. Daske, H., Heese, V., & Kubic, T. Foreign direct investment and IFRS adoption: Evidence from emerging economies. *Journal of Accounting and Economics*. 2020. Vol. 70, Iss. 2–3. DOI: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S016541012030040X> (дата звернення: 01.12.2025).
44. Ernst & Young Global Limited. *Transfer Pricing Documentation for Foreign Subsidiaries: A Practical Guide for MNCs*. London: EY Publication, 2023. URL: https://www.ey.com/en_gl/tax/transfer-pricing/documentation (дата звернення: 01.12.2025).
45. International Accounting Standards Board (IASB). *IFRS Implementation Issues: Accounting for Foreign Currency Transactions in*

Hyperinflationary Economies. London: IFRS Foundation, 2023. URL: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/support/ifrs-in-practice/ias-21-ifrs-in-practice-2024.pdf> (дата звернення: 01.12.2025).

46. KPMG International. *Accounting for Foreign Currency Risk: The Impact of IAS 21*. Amsterdam: KPMG IFRG, 2021. URL: <https://home.kpmg/xx/en/home/services/audit/accounting/ifrs.html> (дата звернення: 01.12.2025).

47. Müller, A., & Stuebs, V. The role of management accounting in foreign subsidiary performance measurement: Evidence from Germany and the Czech Republic. *The European Accounting Review*. 2022. Vol. 31, Iss. 1. pp. 109–134. DOI: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09638180.2021.1969680> (дата звернення: 01.12.2025).

48. PricewaterhouseCoopers (PwC). *Foreign Direct Investment in Risk Regions: Financial Reporting Challenges*. New York: PwC Publications, 2024. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/publications/financial-reporting-risk-regions.html> (дата звернення: 01.12.2025).

49. Vaidya, S. Analytical frameworks for evaluating the sustainability and stability of FDI in emerging markets. *International Journal of Financial Management*. 2020. Vol. 12, Iss. 3. pp. 155–167. URL: <https://www.globalscienceresearchjournals.org/analytical-frameworks-for-evaluating-the-sustainability-and-stability-of-fdi-in-emerging-markets> (дата звернення: 01.12.2025).

50. Zimmermann, V., & Heese, T. The Impact of Country-Specific Risk on Consolidation and Reporting Strategies in Multinational Corporations. *Journal of International Accounting Research*. 2024. Vol. 23, Iss. 1. pp. 85–102. DOI: <https://doi.org/10.2308/JIAR-2022-045> (дата звернення: 01.12.2025).

51. Zimmermann, V., & Meier, C. Controlling and performance management in cross-border acquisitions: A systematic literature review. *Journal of Accounting and Organizational Change*. 2021. Vol. 17, Iss. 2. pp. 197–220. DOI: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JAOC-04-2020-0043/full/html>

(дата звернення: 01.12.2025).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Таблиця 1

Відображення в обліку внесків іноземного засновника до статутного капіталу ТОВ необоротними активами

№ п/п	Документ	Зміст	Дебет	Кредит
Внески у вигляді основних засобів				
1.	Статут підприємства	Зареєстровано АТ зі статутним капіталом за номінальною вартістю акцій	46 «Неоплачений капітал»	40 «Зареєстрований капітал»
2.	Установчі документи, довідка бухгалтерії	Відображено емісійний дохід (перевищення справедливої вартості об'єкта над номінальною вартістю акцій)	46 «Неоплачений капітал»	421 «Емісійний дохід»
3.	Виписка банку	Оплата мита та митних зборів	377 «Розрахунки з іншими дебіторами»	31 «Рахунки в банку»
4.	Вантажна митна декларація	Внесено засновником до статутного капіталу АТ основні засоби, в.т.ч.:		
	Довідка бухгалтерії	• на вартість, що відповідає номінальній вартості акцій	15 «Капітальні інвестиції»	46 «Неоплачений капітал»
	Довідка бухгалтерії	• на вартість, що перевищує номінальну вартість акцій	15 «Капітальні інвестиції»	46 «Неоплачений капітал»
5.	Вантажна митна декларація	Збільшення вартості об'єкта ОЗ на вартість мита та митних зборів	15 «Капітальні інвестиції»	377 «Розрахунки з іншими дебіторами»
6.	Акт введення в експлуатацію	Зараховано об'єкт до складу ОЗ	10 «Основні засоби»	15 «Капітальні інвестиції»
Внески у вигляді нематеріальних активів				
1.	Статут підприємства	Зареєстровано ТОВ зі статутним капіталом за номінальною вартістю акцій	46 «Неоплачений капітал»	40 «Зареєстрований капітал»
2.	Виписка банку	Оплата мита та митних зборів	377 «Розрахунки з іншими дебіторами»	31 «Рахунки в банку»
3.	Вантажна митна декларація	Внесено засновником до статутного капіталу нематеріальні активи, в.т.ч.:		
	Довідка бухгалтерії	• на вартість, що відповідає номінальній вартості акцій	15 «Капітальні інвестиції»	46 «Неоплачений капітал»
	Довідка	• на вартість, що перевищує	15	46

	бухгалтерії	номінальну вартість акцій	«Капітальні інвестиції»	«Неоплачений капітал»
4.	Вантажна митна декларація	Відображено зобов'язання з ПДВ	644 «Податковий кредит»	641 «Розрахунки за податками»
5.	Вантажна митна декларація	Відображення мита, митних зборів та ПДВ		
		• збільшення вартості об'єкта на вартість мита та митних зборів	15 «Капітальні інвестиції»	377 «Розрахунки з іншими дебіторами»
		• сума ПДВ	641 «Розрахунки за податками»	377 «Розрахунки з іншими дебіторами»
6.	Акт введення в експлуатацію	Зараховано об'єкт до складу нематеріальних активів	12 «Нематеріальні активи»	15 «Капітальні інвестиції»
7.	Довідка бухгалтерії, Вантажна митна декларація	Відображено суму ПДВ до відшкодування з бюджету	641 «Розрахунки за податками»	644 «Податковий кредит»

ДОДАТОК Б

Методика аналізу інвестиційної привабливості

№ п/п	Показник для розрахунку	Формула для розрахунку
1	2	3
1.	Строк окупності інвестиційного проекту	$T = \frac{K}{P_q + A} \leq T_{en} \text{ або } T = \frac{K}{D_q} \leq T_{en};$ $K + \sum_{i=1}^T (P_i + A_i) \geq 0, T \leq T_{en}$ де Т – строк окупності інвестиційного проекту, роки; Р_ч – чисті надходження (чистий прибуток) у перший рік реалізації інвестиційного проекту при рівномірному надходженні доходів за весь строк окупності, грн.; К – повна сума витрат на реалізацію інвестиційного проекту, включаючи затрати на науково-дослідницькі роботи, грн.; Р₁ – чисті надходження (чистий прибуток) в і-му році, грн.; Т_{ен} – економічно виправданий строк окупності інвестицій, який визначається керівництвом підприємства, грн.; А – амортизаційні відрахування на повне відновлення у розрахунку на рік реалізації інвестиційного проекту при рівномірному надходженні доходів за весь строк окупності, грн.; А₁ – амортизаційні відрахування на повне відновлення в і-му році, грн.; ДЧ = РЧ + А – чистий дохід в перший рік реалізації інвестиційного проекту при рівномірному надходженні доходів за весь строк окупності, грн.
2.	Чистий прибуток	$\Pi_q = \Pi \times (1 - H),$ де Π – прибуток у перший рік реалізації інвестиційного проекту при рівномірному надходженні доходів, грн.; Н – норма податку на прибуток.
3.	Норма прибутку на капітал	$H_{пк} = \frac{\sum D : T}{K} \times 100,$ $H_{пк} = \frac{\sum D : T}{(K + K_{заг}) : 2} \times 100,$

		$K_{заг} = K - I,$ де Нпк – норма прибутку на капітал, %; $\sum D$ – сума річних доходів за весь термін використання інвестиційного проекту, грн.; Т – термін використання інвестиційного проекту, років; К – початкові вкладення на реалізацію інвестиційного проекту, грн.; Кзаг – залишкова вартість вкладень, грн.
4.	Чиста вартість інвестицій	$NV = \sum_{t=0}^T D_t - K$ де NV – чиста вартість грошових коштів за весь термін використання обладнання, грн.; t – перший рік отримання доходу від інвестиційного проекту; Dt – грошовий дохід за рік t, грн.; К – інвестиційні витрати на придбання обладнання, грн.

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ Б

1	2	3
5.	Вираження майбутніх грошових потоків через їх вартість у тому році, коли були здійснені інвестиційні витрати	$D_{заг} = D_1 \times K_{д1} + D_{д2} \times K_{д2} + \dots + D_n \times K_n,$ де Dзаг - загальний дисконтований дохід за весь термін використання обладнання, грн.; D1, D2, ..., Dn – річні грошові доходи від використання обладнання і виручки від його продажу, грн.; Kд1, Kд2 ..., Kn - коефіцієнти дисконтування за роками використання обладнання.
6.	Коефіцієнти дисконтування грошових доходів до періоду здійснення інвестиційних витрат	$K_d = \frac{1}{(1 + E)^t}$ де E – ставка дисконтування (необхідна норма прибутку); t – рік отримання прибутку.
7.	Внутрішня норма прибутку	$\sum_{t=0}^T \frac{K}{(1 + E_{вн})^t} = \sum_{t=0}^T \frac{D}{(1 + E_{вн})^t}$ де К – початкові витрати, грн.; Т – останній рік використання інвестиційного проекту; D – дохід, грн.; Eвн – внутрішня норма прибутку; t – рік інвестування.
8.	Рентабельність інвестицій	$P_i = \frac{D_{заг}}{B_i} \quad \text{або} \quad P_i = \frac{D_{заг}}{B_k}$ де, Dзаг – загальна сума дисконтованого доходу за весь строк реалізації інвестиційного проекту, грн.; Vi – початкові витрати (інвестиційні витрати) на реалізацію інвестиційного проекту, грн.; Bк – наведені капіталізовані витрати до початку реалізації інвестиційного проекту, якщо інвестиції здійснюються протягом декількох років, грн.

Примітка: сформовано автором.

ДОДАТОК В

Проблемні аспекти обліку фінансових інвестицій та напрями їх вирішення

Проблемне питання	Причини	Шляхи вирішення
1	2	3
Відсутність альтернативного підходу, який би дозволяв пов'язаним особам самостійно обирати той чи інший спосіб відображення в обліку фінансових інвестицій.	У практичній діяльності можуть виникати обставини, за яких використання методу участі в капіталі на практиці не доцільно. Наприклад, зниження прибутковості, зменшення власного капіталу інвестора	Альтернативним методом участі в капіталі може бути метод оцінки здійснених фінансових інвестицій за їх собівартістю. Відповідно до цього методу здійснювалась оцінка фінансових інвестицій в Україну до переходу на національні стандарти.
За змістом методу участі в капіталі, балансова вартість інвестицій може збільшуватися (зменшуватися) на частку інвестора в сумі інших змін у власному капіталі зазначених об'єктів інвестування з включенням їх до відповідних статей власного капіталу інвестора.	Конкретно не визначено, якими факторами обумовлені зміни емісійного доходу та іншого додаткового капіталу об'єкта інвестування.	Можливі зміни величини іншого додаткового капіталу встановлені МСБО 28 «Облік інвестицій в асоційовані компанії», можуть виникати при переоцінці основних засобів та інвестицій, від різниці у валютних курсах, коригування різниці, яка виникає при об'єднанні підприємств.
Віднесення інших змін в капіталі інвестованого підприємства відповідно слід відносити на відповідні статті власного капіталу інвестора. У НП(С)БО 12 зазначається, що лише у разі, якщо сума зменшення такої частки капіталу більше суми відповідної статті власного капіталу інвестора, то на різницю зменшується нерозподілений прибуток	В НП(С)БО 16 «Витрати», де представлений спеціальний розрахунок витрат від участі в капіталі з віднесенням їх на збитки підприємства-інвестора, частка цих витрат визначається виходячи із загальної суми збитків дочірнього підприємства без урахування інших змін у його капіталі. Не врегульовані ці питання і в Інструкції про застосування	На зазначених рахунках слід враховувати лише доходи (витрати), які виникли в дочірньому підприємстві в звітному періоді в результаті звичайної діяльності і пов'язані з його основною операційною діяльністю. Суми дооцінки, уцінки необоротних активів, іншого збільшення (зменшення) власного капіталу не повинні враховуватися на рахунках

(або збільшуються непокриті збитки).	Плану рахунків при визначенні сутності та сфери використання рахунків 72 «Дохід від участі в капіталі» та 96 «Втрати від участі в капіталі».	доходів і витрат материнської компанії, а прямо відноситися на відповідні статті її власного капіталу.
Якщо інвестор придбав активи у дочірнього підприємства, то сума прибутку (збитку) об'єкта інвестування від цієї операції, яка припадає на частку інвестора, відображається лише після перепродажу цих активів іншим особам або в періодах амортизації придбаних нематеріальних активів.	Дочірнє підприємство може не тільки продавати «материнські» активи третім особам. Воно може ці активи використовувати як сировину, комплектуючі для виробництва будь-яких виробів, витратити на ремонт або виготовлення власних основних засобів та ін. Таким чином, прибуток «висить» у складі доходів майбутніх періодів до певного часу. Постає питання, коли виникає цей «певний» момент?	Розділити всі активи об'єкта інвестування, призначені для продажу, на 3 групи: 1) активи (зокрема, сировина, матеріали), які в кінцевому результаті продають третім особам, незалежно від ступеня їх переробки чи способу продажу; 2) активи, вартість яких включається у вартість необоротних активів і підлягає амортизації; 3) активи, вартість яких списується на витрати поточного періоду (у т.ч. крадіжки, псування).
Облік фінансових інвестицій у непов'язані сторони	Національні особливості інвестування вимагають альтернативних підходів до оцінки і обліку інвестицій у непов'язані сторони.	Пропонується застосовувати метод оцінки за правилом нижчої ціни з відображенням в обліку на контрарних рахунках резерву під знецінення довгострокових та поточних фінансових інвестицій і резервів на зменшення вартості фінансових інвестицій. Запровадження даного методу дозволить уникнути збитків, які ще не понесені.

**Процедура отримання пільги при внесенні у статутний капітал
основних засобів від іноземного засновника**

	Митниця	Податкова	Орган реєстрації	Податкова	Митниця
Дія	Митне оформлення майна, видача векселя	Підтвердження інвестиції	Реєстрація інвестиції	Підтвердження векселя	Погашення векселя
Заявник	Підприємство	Інвестор	Інвестор	Підприємство	Підприємство
Документи	· копії установчих документів; · копії контрактів, інших документів, що підтверджують придбання майна інвестором; · ВМД; · вексель; · інші документи на вимогу митниці	· заява; · інформаційне повідомлення (3 примірники); · документи, що підтверджують фактичне внесення інвестиції (копії ВМД, документів про зарахування майна на баланс, установчих документів тощо)	· заява; · інформаційне повідомлення (три примірники) з відміткою податкової; · документи, що підтверджують форму здійснення іноземної інвестиції (копії установчих документів, рішення про внесення майна як вкладу до статутного капіталу підприємства, балансу на дату зарахування майна, свідоцтва про реєстрацію товариства, довідки з ЄДРПОУ); · документи, що підтверджують вартість іноземної інвестиції (копії ВМД, контрактів, інших документів, що підтверджують придбання майна інвестором); · документ, що свідчить про внесення заявником плати за реєстрацію (квитанція банку про внесення коштів як плати за реєстрацію)	· заява; · копія векселя; · копія ВМД; · документи про зарахування майна на баланс (копія балансу на дату зарахування майна); · документи про державну реєстрацію інвестиції (копія інформаційного повідомлення)	· копія векселя з відміткою податкової; · інші документи на вимогу митниці
Термін оформлення або розгляду документів	Зазвичай 1 день	До 15 днів	3 дні	До 15 днів	Чіткий строк не встановлений
Результат	Майно проходить процедуру митного оформлення та ввозиться на територію України, підприємство виписує на ім'я митниці вексель	Податкова робить на інформаційному повідомленні відмітку про фактичне внесення інвестиції	Орган реєстрації реєструє інвестицію шляхом присвоєння інформаційному повідомленню реєстраційного номера, який на всіх трьох примірниках засвідчується підписом посадової особи та скріплюється печаткою органу реєстрації	Податкова робить на зворотному боці копії векселя напис «Зараховано на баланс»	Митниця погашає вексель шляхом проставлення на лицьовому боці напису «Погашено» і дати, які скріплюються підписом начальника (заступника начальника) та печаткою митниці, і повертає вексель підприємству

**Визначення сильних і слабких сторін підприємства, його загроз і
можливостей**

Сильні сторони	Оцінка в балах	Слабкі сторони	Оцінка в балах
1	2	3	4
Маркетинг			
Продукція відповідає міжнародним стандартам ISO 9001, ISO 14001	3	Слабке використання переваг	2
Широкий асортимент продукції	2	Відсутність міцної позиції, щоб боротися із загрозами	2
Провідні конкурентні позиції на внутрішньому ринку	1	Хаотична співпраця з підприємствами роздрібної торгівлі	3
Сформований позитивний імідж перед споживачами	2	Постійні атаки з боку ключових конкурентів	3
Підприємство має великий досвід роботи на вітчизняному та зарубіжному ринках	3		
Наявність стратегії подальшого розвитку	3		
Розвинена збутова мережа	2		
Виробництво			
Можливість отримання економії від збільшення обсягу виробництва	2	Велика залежність від іноземної сировини	3
Технології, що відповідають сучасним вимогам	3	На підприємстві поряд з сучасним обладнанням використовується значна кількість застарілого устаткування.	2
Впровадження у виробництво інноваційних доробок	2	Технічне переозброєння виробництва	1
Високі виробничі можливості	3	Частковий знос допоміжного технологічного обладнання	2
Наявність власних оригінальних рецептур при збереженні традиційних технологій	3		
Фінанси			
Наявність певної кількості фінансових ресурсів (але не надто високої)	1	Відсутність достатніх позикових коштів	3
Добра обізнаність з управління фінансами	3	Незначна прибутковість через високу енергоємність виробництва	1
		Недостатня ліквідність підприємства	2
Організація			
Раціональна організаційна	2	Відсутність реальних особливих	1

структура фірми		навичок у галузі менеджменту серед керівників на виробництві, брак талантів	
Можливість запропонувати замовникам додаткові послуги у сфері менеджменту	2	Відсутність навичок у молодих спеціалістів щодо управління персоналом	3
Вищі за середні навички менеджменту серед анімперсоналу	3		
Творчий, підприємницький менеджмент	3		
Кадри			
Здатність реалізувати можливості конкурентоспроможних навичок персоналу	2	Спостерігається тенденція до зниження середньоспискової чисельності працівників	2
Наявність кваліфікованого персоналу серед керівників підрозділів	3	Неефективна система оплати праці	1
Має високо-кваліфікований інженерно-технічний персонал	3	Недостатньо ефективного стимулювання праці	2
Можливості	Оцінка в балах	Загрози	Оцінка в балах
Економіка			
Зростання доходів населення	1	Можливість прискорення інфляції	3
Територіальна близькість основних споживачів до готової продукції, ринків збуту	2	Зміна ставки рефінансування НБУ	1
Можливість отримання компенсації за кредитами банків на здійснення інвестицій	1	Впровадження на ринок конкурентів	3
Включення підприємства до переліку традиційних імпортерів	3	Зміна купівельних переваг	3
Зростання попиту на ринку в період новорічних свят	2		
Здатність збільшити частку займаних ринків збуту	2		
Можливість привернути увагу потенційних клієнтів через участь у міжнародних виставках, тендерах	3		
Існує можливість присутності на ринку через відкриття представництв у найбільш привабливих, з позиції збуту, країнах	3		
Політика і законодавство			
Отримання додаткової конкурентної переваги в результаті зростання тарифів на транспортні послуги	1	Нестабільна політична ситуація	3
Підтримка з боку Уряду	2	Співпраця із закордонними фірмами стримується нестабільністю українського законодавства	3
Обґрунтоване законодавство	1	Високий рівень обов'язкових виплат	2
		Можливі зміни податкового і митного законодавства	3
НТП			
Наявність нових технологій вафельного виробництва	3	Технологічні прориви в інших країнах, що зменшують конкурентоспроможність	3

		вітчизняної продукції	
Наявність нових сучасних технологій виробництва традиційних видів кондитерських виробів, що дозволяють значно знизити собівартість готової продукції	3	Прискорення технічного прогресу, можливість появи нових технічних і технологічних рішень	3
Розширення виробничої лінії	2	В Україні не виробляється необхідне високотехнологічне та високоякісне устаткування	3
		Залежність від інновацій	2
Природне середовище			
Виробництво екологічно безпечних товарів	3	Прийняття законів про додаткові відрахування на природоохоронні заходи	2
Незначне забруднення навколишнього середовища внаслідок виробництва кондитерських виробів	2	Негативна екологічна ситуація	2
Соціальна сфера			
Тенденція зростання потреби більшої частини населення в збалансованому, екологічно чистому харчуванні	3	Соціально-політична нестабільність	3
Орієнтація наявних і потенційних споживачів на вітчизняні, з традиційним смаком продукти харчування та кондитерські вироби зокрема	2	Негативні демографічні зміни	2
Високий кваліфікаційний рівень персоналу дозволяє займатися розробкою нового товару, нових технологій	3	Зменшення чисельності найбільш активної частини населення	2
		Міграція найбільш кваліфікованого персоналу з регіону	2